

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
OPĆINA KISELJAK**

**BROJ: _____/14
KISELJAK, VELJAČA 2014. GODINE**

**NACRT
PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM
OPĆINE KISELJAK**

2014-2019

SAŽETAK

Zakon o upravljanju otpadom FBiH („Sl. novine F BiH broj 33/03 i 72/09“), te Zakon o upravljanju otpadom SBK/KSB („Sl. novine SBK/KSB, broj 4/05“) je pravna osnova za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovi zakoni primjenjuju se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode. Legislativa Evropske Unije (EU) također zahtjeva, kako od zemalja u Uniji, tako i onih u tranziciji, razvijanje Planova upravljanja otpadom u skladu sa relevantnim direktivama. Kao takvo, planiranje upravljanja otpadom postaje trajni element javnog planiranja u svim zemljama.

Cilj Plana je identificiranje trenutnog stanja, u sferi prikupljanja, odlaganja i tretmana otpada, podrazumijevajući i stanje infrastrukture, te definiranje, na osnovu budućih potreba, potrebnih pravnih i infrastrukturnih zahtjeva/kapaciteta za dostizanje postavljenih ciljeva, a u okviru integralnog sustava upravljanja otpadom.

Konkretni ciljevi Plana upravljanja otpadom Općine Kiseljak za period od 2014. godine do 2019. godine su:

Cilj	Opis cilja	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
A	Povećati pokrivenost teritorije Općine Kiseljak uslugom organiziranog prikupljanja otpadom	Kiseljak	Topole Gromiljak	Brnjaci Brestovsko	Draževići Bilalovac	Lepenica	Bukovica
B	Ukloniti nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze	20%	40%	55%	65%	80%	90%
C	Prikupiti i reciklirati ambalažni otpad						
	Suhi papir i karton za recikliranje	15t /god	16t /god	17t /god	18t /god	19 t /god	19,8t / god
	Plastika za recikliranje	6 t/god	6,4t/god	6,9t /god	7,2t /god	7,6 t /god	7,9 t /god
D	Podizanje javne svijesti o neophodnosti zaštite okoliša i pravilnog upravljanja otpadom						
	Broj projekata iz oblasti otpada	3 projekta	2 projekta	2 projekta	2 projekta	2 projekta	2 projekta
	Broj stanovnika uključenih u projekte	3000	2000	2000	2000	2000	2000
E	Sanirati odlagalište Berberuša	40%	80%	100%	-	-	-

SADRŽAJ

1	UVOD	5
2	OSNOVNI PODACI O OPĆINI I PROIZVOĐAČIMA OTPADA	6
2.1	POLOŽAJ	6
2.2	ODNOS RURALNOG I URBANOG DIJELA OPĆINE	7
2.3	BROJ STANOVNIKA I DOMAĆINSTAVA PO MJESNIM ZAJEDNICAMA	11
2.4	PROIZVOĐAČI OTPADA IZ PRIVREDE	11
2.5	PROIZVOĐAČI OTPADA -JAVNE USTANOVE	14
3	PRAVNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE OTPADOM	17
3.1	PLANSKI DOKUMENTI UPRAVLJANJA OTPADOM	17
3.2	ZAKONSKA REGULATIVA	19
3.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	21
4	ADMINISTRATIVNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM	24
4.1	INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA	24
4.2	UGOVORI I SURADNJA U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM	25
4.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	25
5	POSTOJEĆI KAPACITETI ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	26
5.1	OPREMLJENOST ZA PRUŽANJE USLUGE PRIKUPLJANJA I ODVOZA OTPADA	26
5.2	DINAMIKA I NAČIN ODVOZA I PRIKUPLJANJA OTPADA	26
5.3	SAKUPLJANJE OPASNOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA	28
5.4	SAKUPLJANJE SPECIJALNOG OTPADA	28
5.5	PROIZVOĐAČI OTPADA KOJI SAMI ZBRINJAVAJU OTPAD	29
5.6	DRUGI OPERATERI	29
5.7	ANALIZA I ZAKLJUČCI	29
6	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM	30
6.1	ZELENI OTOCI	30
6.2	CENTRI ZA RECIKLAŽU	30
6.3	CENTRI ZA KABASTI OTPAD	30
6.4	OBJEKTI ZA ODLAGANJE	30
6.5	DRUGI OBJEKTI	31
6.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI	31
7	NELEGALNA ODLAGALIŠTA	32
8	TRENTUTNE I BUDUĆE KOLIČINE	36

8.1	UKUPNO PROIZVEDENI OTPAD	36
8.2	PRIKUPLJENI MIJEŠANI OTPAD	36
8.3	PRIKUPLJENI OTPAD ZA RECIKLAŽU	36
8.4	PRIKUPLJENI SPECIJALNI OTPAD	37
8.5	UKUPNO PRIKUPLJENI OTPAD	37
8.6	BILANS	37
8.7	PROGNOZE ZA PLANSKI PERIOD	37
8.8	ANALIZA I ZAKLJUČCI	39
9	FINANCIRANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA OTPADOM	40
9.1	TARIFA ZA DOMAĆINSTVA	40
9.2	TARIFA ZA PRIVREDNI SEKTOR	41
9.3	STEPEN NAPLATE	43
9.4	BILANS STANJA	43
9.5	ANALIZA BUDŽETA	44
9.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI	45
10	INFORMIRANJE JAVNOSTI	45
10.1	INFORMIRANJE GRAĐANA O PRUŽENIM USLUGAMA	45
10.2	PROGRAMI PODIZANJA SVIJEŠTI	45
10.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	46
11	SPECIFIKACIJA PROBLEMA	46
11.1	INSTITUCIONALNI PROBLEMI	46
11.2	PRAVNI PROBLEMI	46
11.3	INFRASTRUKTURNI PROBLEMI	47
11.4	FINANCIJSKI PROBLEMI	47
11.5	JAVNA SVIJEŠT	47
12	CILJEVI UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PLANSKI PERIOD	48
13	PROGRAM MJERA (AKCIONI PLAN)	48
13.1	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	48
13.2	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA ISKORIŠTAVANJE OTPADA	50
13.3	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA TRETMAN OTPADA	50
13.4	PROGRAM MJERA ZA PODIZANJE JAVNE SVIJEŠTI U UPRAVLJANJU OTPADOM	52
14	PLANIRANA SREDSTVA ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI	52
15	ANALIZA RIZIKA	53
16	MONITORING IMPLEMENTACIJE	54

1 Uvod

Plan upravljanja otpadom je dokument koji je obavezujući dio planiranja svake općine i odnosi se na upravljanje otpadom, odnosno na sistem aktivnosti i radnji u vezi s otpadom, uključujući prevenciju nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i njegovih opasnih karakteristika, tretman otpada, planiranje i nadzor aktivnosti i procesa upravljanja otpadom, transport otpada, uspostavljanje rad, zatvaranje i održavanje uređaja za tretman otpada nakon zatvaranja, monitoring, savjetovanje i obrazovanje u vezi s aktivnostima i radnjama na upravljanju otpadom.

Cilj Plana je identificiranje trenutnog stanja, u sferi prikupljanja, odlaganja i tretmana otpada, podrazumijevajući i stanje infrastrukture, te definiranje, na osnovu budućih potreba, potrebnih pravnih i infrastrukturnih zahtjeva/kapaciteta za dostizanje postavljenih ciljeva, a u okviru integralnog sistema upravljanja otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom („Sl. novine F BiH broj 33/03 i 72/09“), te Zakonu o upravljanju otpadom („Sl. novine SBK/KSB, broj 4/05“) je pravna osnova za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovi zakoni primjenjuju se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode. Legislativa Evropske Unije (EU) također zahtjeva, kako od zemalja u Uniji, tako i onih u tranziciji, razvijanje Planova upravljanja otpadom u skladu sa relevantnim direktivama. Kao takvo, planiranje upravljanja otpadom postaje trajni element javnog planiranja u svim zemljama.

Općinski plan upravljanja otpadom donosi se na period od 5 godina i najmanje sadrži:

1. Program prikupljanja opasnog otpada iz domaćinstava;
2. Strateške zadatke za korištenje komponenti iz komunalnog otpada;
3. Programe za smanjenje postotka biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
4. Programe za podizanje javne svijesti o upravljanju otpadom;
5. Kriterije i uvjete za lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
6. Suradnju između općina radi postizanja zadanih ciljeva.

Rješenjem općinskog Načelnika broj 01-05-1995/13 od 24.09.2013. godine, imenovana je radna skupina za izradu Plana upravljanja otpadom Općine Kiseljak koju čine:

1. Dragomir Lučić, predsjednik;
2. Muvedet Bejtić, član;
3. Ivana Budimir, član;
4. Mladen Medić, član.

Kroz javnu raspravu održanu _____, u izradi Plana osigurano je učešće svih zainteresiranih lokalnih aktera spremnih da svojim doprinosom utiču na definiranje i rješavanje problema iz oblasti upravljanja otpadom u općini Kiseljak. Plan upravljanja čvrstim otpadom, usvojen je na _____ redovnoj sjednici Općinskog vijeća, održanoj _____ godine.

2 Osnovni podaci o Općini i proizvođačima otpada

2.1 Položaj

Općina Kiseljak nalazi se u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine i istočnom dijelu Srednjobosanske Županije/Kantona. Prostor Općine pokriva površinu od 16 024 ha. Cijelom dužinom Općine u pravcu SZ – JI prolazi magistralni put M-5 Blažuj -Kiseljak-Busovača. Na ovaj putni pravac vežu se regionalne saobraćajnice (443) za Visoko (to je ujedno izlaz na magistralni pravac Ploče-Sarajevo-Šamac E73), Fojnicu (438) i Kreševo (443). U južnom dijelu Općine na potezu Azapovići-Toplica u izgradnji je trasa europskog saobraćajnog koridora Vc. Naprijed navedeno upućuje da specifičan (centralni) položaj u okviru BiH čini prostor općine Kiseljak dobro saobraćajno povezanim sa drugim dijelovima regije. Dobra putna komunikacija povezuje općinu Kiseljak sa dva regionalna odlagališta, tako je udaljenost do regionalnog odlagališta „Mošćanica“ od središta Općine cca 50 km, a do Regionalnog odlagališta u Sarajevu je cca 40 km.

Slika postojeće izgrađenosti prostora i razmještaja stanovništva pokazuje da veći dio broja stanovnika živi u širem koridoru magistralne i regionalnih cesta što očito govori o nemoderniziranosti lokalnih cesta. Tako i dostupnost udaljenijih naseljenih mjesta za pružanje usluga odvoza otpada nije na zadovoljavajućem nivou jer se radi o području sa lošijom putnom infrastrukturom, koja je uglavnom neprohodna za veća i teža vozila za odvoz otpada. Iz tog razloga mora postojati kombinirano prikupljanje otpada u takvim naseljenim mjestima, gdje se otpad iz domaćinstava transportira do kontejnerskih lokacija na način koji je moguć u uslovima neprohodne putne infrastrukture.

Cijeli prostor Općine vezan je za doline rijeka Fojnice i njenih pritoka Lepenice, Kreševke i potoka Mlave, a čini jugoistočni obodni dio sarajevsko-zeničkog bazena. U morfografskom pogledu jasno su izdvojeni najniži (do 550 m), ravni dijelovi riječnih dolina (aluvijalne ravni) na koje se nastavlja pretežno, blago valovit pojas (do 600 m) predstavljen terasnim zaravnima, koje su većim dijelom erodirane. Karakteristični za ovaj pojas su blago zatalasani morfološki oblici i nevelika hipsometrijska razlika. Obodne, dolinske strane čini dominantno brdski teren (do 900 m) i znatno manje planinski (preko 900 m). To su područja: Zahora, Jasikovice, Grašćice, Breberuše i Čubrena.

2.2 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

Prema popisu stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. godine općina Kiseljak je imala 24.164 stanovnika. Broj domaćinstava u Kiseljaku je iznosio 6354, stanova je bilo 6965, a poljoprivrednih gazdinstava 3891.

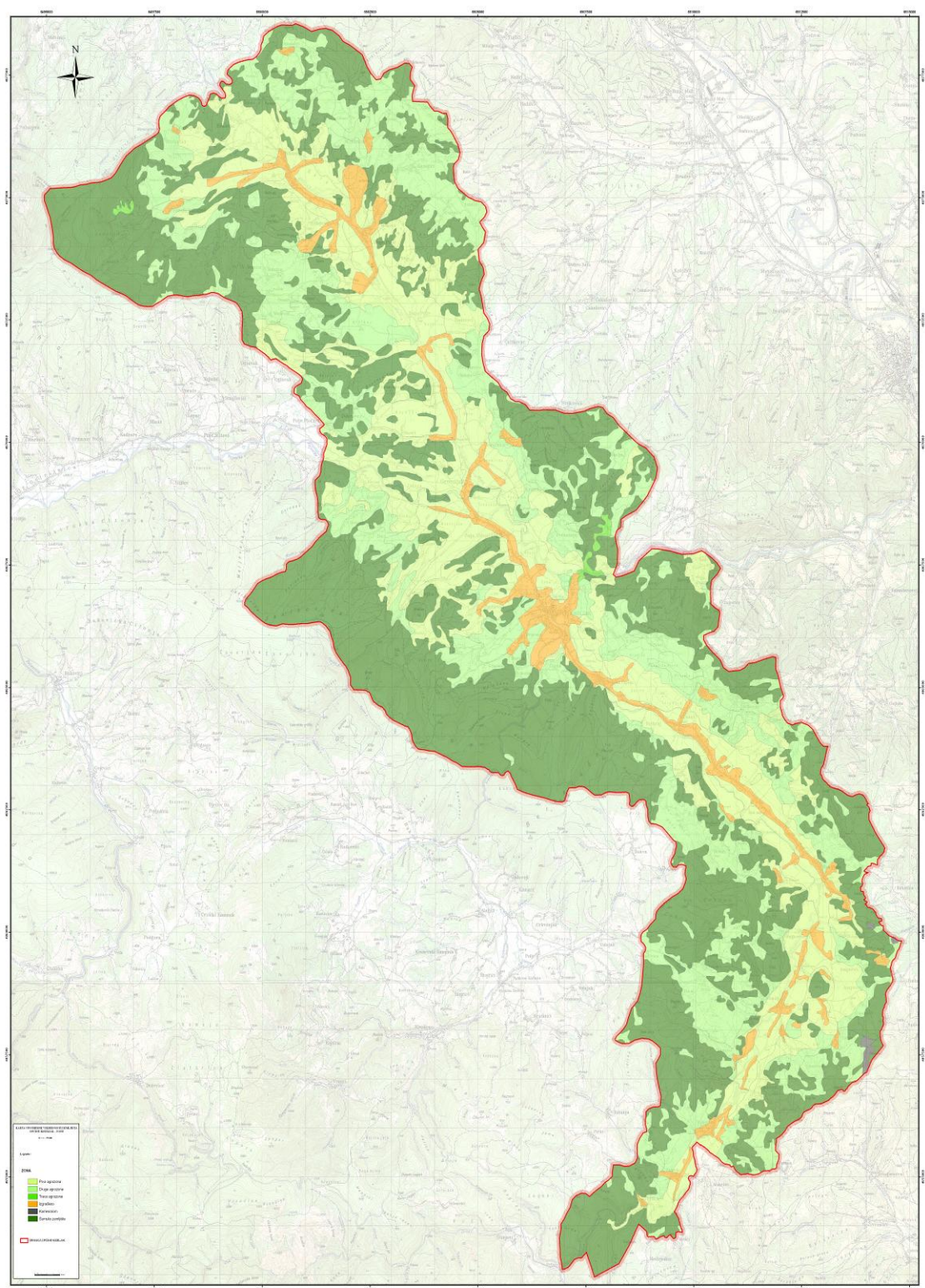
Prema slobodnoj procjeni radne skupine koja radi na izradi Plana upravljanja otpadom, trenutno u općini Kiseljak živi cca 22.000 stanovnika, pretpostavka je i da cca 1.000 stanovnika ima izgrađene objekte na našoj općini a da trenutno prebivalište imaju u drugim općinama ili državama gdje su na privremenom radu, a da u planu imaju povratak u predmetna kućanstva. Također, veliki je broj vikend naselja u općini, prema evidenciji općinskih službi o broju useljenih i devastiranih vikendica, predviđamo da cca 1.000 vikend stanovnika imamo na području općine. I na taj način dolazimo do konačne brojke od 24.000 stanovnika, te 6.900 kućanstava.

Općina Kiseljak se prostire na 164 km², od toga urbana područja zauzimaju 17 km² odnosno 10 % površine, a ruralna područja 147 km² odnosno 90 % ukupne površine općine.

Tabela 1 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

Red. br.	Naziv MZ-e	Naseljena mjesta	Da li naselje ima urban oblik ili je rasuto na velikoj površini	Postoji li pristupni put dovoljno dobar za zimski period	Udaljenost od centra Općine KM
1	Bukovica	1. Toplica	Rasuto	Ne	18 km
		2. Zabrdje	Rasuto	Ne	17 km
		3. Bukovica	Rasuto	Ne	16 km
		4. Solakovići	Rasuto	Ne	15 km
2	Lepenica	1. Gojakovac	Rasuto	Ne	14km
		2. Lepenica- Kuliješ	Urbano	Ne	12km
		3. Tulica	Urbano	Ne	13km
		4. D. Žeželovo	Urbano	Ne	14km
		5. G žeželovo	Rasuto	Ne	15 km
		6. Čubren	Rasuto	Ne	17 km
		7. Ivica	Rasuto	Ne	15km
		8. Homolj	Urbano	Ne	12 km
		9. Azapovići	Rasuto	Da	10 km
		10. Boljkovići	Urbano	Ne	12 km
3	Draževići	1. Draževići	Rasuto	Da	8 km
		2. Radanovići	Rasuto	Da	8 km
		3. Buzuci	Rasuto	Ne	9 km
		4. Kovači	Urbano	Da	9 km
		5. Han Ploča	Rasuto	Da	9 km
		6. Grahovci	Urbano	Ne	10 km
4	Brnjaci	1. Brnjaci	Rasuto	Da	7 km
		2. Čalikovac	Rasuto	Da	7 km
		3. Paretak	Rasuto	Ne	8 km
		4. Ljetovik	Rasuto	Da	7 km
5	Topole	1. Duhri	Urbano	Da	5 km
		2. Potkraj	Urbano	Da	5 km
6	Kiseljak	1. Kiseljak centar	Urbano	Da	Centar
		2. Čizma	Urbano	Da	3 km
		3. Pareževići	Urbano	Da	3 km
		4. Podastinje	Rasuto	Da	4 km
		5. Završje	Rasuto	Ne	6 km
		6. G.Palež	Rasuto	Ne	5 km
		7. D.Palež	Rasuto	Da	4 km
		8. Borina	Urbano	Da	4 km
		9. Rotilj	Urbano	Da	4 km

Red. br.	Naziv MZ-e	Naseljena mjesta	Da li naselje ima urban oblik ili je rasuto na velikoj površini	Postoji li pristupni put dovoljno dobar za zimski period	Udaljenost od centra Općine KM
7	Gromiljak	1. Gromiljak	Urbano	Da	7 km
		2. Višnjica	Urbano	Da	8 km
		3. Jehovac	Rasuto	Da	9 km
		4. Svinjarevo	Rasuto	Ne	8 km
		5. Behrići	Rasuto	Ne	7 km
		6. Bliznice	Rasuto	Ne	7 km
		7. Kotačala	Rasuto	Ne	7 km
		8. Gomionica	Rasuto	Da	7 km
		9. Gomionica mahala	Rasuto	Ne	7 km
		10. Križići	Rasuto	Ne	7 km
		11. Lug	Rasuto	Da	6 km
		12. Hercezi	Rasuto	Da	8 km
		13. Mrakovi	Rasuto	Da	7 km
		14. Dubrave	Rasuto	Da	8 km
		15. Višnjica Polje	Urbano	Da	5 km
		16. Višnjica Mahala	Rasuto	Ne	5 km
		17. Gaj	Rasuto	Ne	6 km
		18. Doci	Urbano	Da	5 km
		19. Katuništa	Rasuto	Ne	6 km
		20. Stojkovići	Rasuto	Ne	7 km
8	Brestovsko	1. Hrastovi	Urbano	Da	12 km
		2. Velike Sotnice	Rasuto	Ne	12 km
		3. Dugo Polje	Rasuto	Da	10 km
		4. Medovići	Rasuto	Ne	12 km
		5. Gunjače	Rasuto	Ne	12 km
		6. Krčevine	Rasuto	Da	11 km
		7. Duke	Rasuto	Ne	14 km
		8. Medovci	Rasuto	Ne	13 km
		9. Pobrđe	Rasuto	Ne	13 km
		10. Orahovo	Rasuto	Ne	13 km
		11. Demići	Rasuto	Ne	13 km
		12. Hdrovci	Rasuto	Ne	11 km
		13. Rauševac	Rasuto	Da	9 km
		14. Kazagići	Rasuto	Ne	12 km
		15. Badnje	Rasuto	Ne	13 km
		16. Male Sotnice	Rasuto	Ne	12 km
		17. Devetci	Rasuto	Ne	14 km
		18. Odrače	Rasuto	Ne	14 km
9	Bilalovac	1. Datići	Rasuto	Ne	16 km
		2. Pobrđe/Milodraž	Rasuto	Ne	15 km
		3. Maslinovići	Rasuto	Ne	15 km
		4. Bilalovac	Urbano	Da	13 km
		5. Brizje	Rasuto	Ne	11 km
		6. Radeljevići	Rasuto	Ne	14 km
		7. Markovići	Rasuto	Ne	13 km
		8. Šahinovići	Rasuto	Ne	15 km
		9. Miroševići	Rasuto	Ne	15 km

Slika 1. Granice općine Kiseljak

Slika 2. Mapa Općine sa granicom urbanog područja

2.3 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Prema slobodnoj procjeni radne skupine koja radi na izradi Plana upravljanja otpadom, trenutno u općini Kiseljak živi cca 24.000 stanovnika. Iako ne postoje zvanični podaci o broju stanovnika u ruralnim i urbanom dijelu općine, prisutna je migracija stanovništva iz ruralnih prema urbanoj sredini. Pretpostavka je da 81 % stanovnika živi u urbanom a 19 % u ruralnom dijelu općine (Preuzeto iz Strategije razvitka Općine Kiseljak 2013.-2020.godina). Putna komunikacija u ruralnim dijelovima je razvijena, putovi si asfaltirani i pristupačni ljeti, ali u zimskom periodu je otežano komuniciranje.

Tabela 2 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Red. br.	Naziv MZ-e	Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Da li MZ koristi usluge?
1	Bukovica	1.150	330	Ne
2	Lepenica	2.690	770	Da
3	Draževići	1.620	465	Da
4	Brnjaci	1.470	420	Da
5	Topole	950	275	Ne
6	Kiseljak	6.170	1.790	Da
7	Gromiljak	4.920	1.410	Da
8	Brestovsko	3.040	870	Da
9	Bilalovac	1.990	570	Da

2.4 Proizvođači otpada iz privrede

Tabela 3 Proizvođači otpada iz privrede

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
1.	Sarajevski Kiseljak d.d. za eksploataciju mineralnih voda i plinova	15 10 ambalaža (15 01 02 ambalaža od plastike, 15 01 07 staklena ambalaža) 16 06 baterije i akumulatori 17 04 05 željezo i čelik 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 01 papir i karton, 20 01 02 staklo, 20 01 39 plastika) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad)	Eko- sirovina Tuzla Eko-forma Bugojno JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
2.	HoldINA d.o.o. Sarajevo, trgovina naftom i naftnim prerađevinama	13 02 otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje 13 07 otpad od tekućih goriva 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad)	KEMOS BiH d.o.o. Lukavac JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
3.	AEO ZRAK, proizvodnja specijalnih elektroničkih dijelova	20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 35* odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
4.	GLOBUS konfekcija d.o.o., pruža usluge krojenja, šivanja, peglanja i pakovanja tekstilnih proizvoda	20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
5.	KONTINENTAL d.o.o., proizvodnja građevne stolarije	03 01 otpad od prerade drveta i proizvodnje ploča i namještaja (03 01 05 piljevine, strugotine, otpaci od rezanja drva, drvo, iverice i furnir koji ne sadrži opasne materije) 03 02 otpad od zaštite drveta 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 01 papir i karton, 20 01 02 staklo, 20 01 39 plastika, 20 01 27 boje, ljepila, smole) 20 03 01 miješani komunalni otpad	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak Kemokop d.o.o. Tuzla
6.	Privatne ordinacije- stomatološke (3) i opće (5)	15 01 ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 18 01 otpad od njege novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti kod ljudi 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 35* odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente , 20 01 36 odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23, 20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	Reciklon d.o.o. Sarajevo JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
7.	Mesnice (5) i klaonice (4)	02 01 Otpad iz poljoprivrede, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva (02 01 02 otpadna životinjska tkiva, 02 01 06 životinjske fekalije, urin, gnoj, pokvarena slama) 02 02 Otpad od pripremanja i prerade mesa, ribe i drugih namirnica životinjskog porijekla 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 Ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
8.	Fotografske radnje (2)	09 01 Otpad iz fotografske industrije (09 01 01*- 09 01 99) 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 17* fotografske hemikalije, 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
		20 01 23 koja sadrži opasne komponente, 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	
9.	Ugostiteljski objekti (130)	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
10.	Supermarketi (9) i trgovine (10)	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 01 papir, 20 01 02 staklo, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 39 plastika, 20 01 35* odbačena električna i elektronska oprema 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 02 otpad s pijaca, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
11.	Kemijske čistionice (1)	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 11 tekstil, 20 01 13* rastvarači, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 27* boje, tinta, ljepila i smole koje sadrže opasne materije, 20 01 28 boje, tinta, ljepila i smole koje nisu navedene pod 20 01 27, 20 01 29* sredstva za pranje koja sadrže opasne materije, 20 01 30 sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
12.	Privatne apoteke (6)	07 05 Otpad od proizvodnje, formulacije, primjene i prodaje farmaceutika 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 18 01 Otpad od njege novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti kod ljudi 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 31* citotoksici i citostatici, 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente, 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
		pod 20 01 21 i 20 01 23, 20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	
13.	Frizerski saloni (8)	20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 15 01 ambalaža (15 01 02 ambalaža od plastike, 15 01 01 ambalaža od papira i kartona, 15 01 07 staklena ambalaža, 15 01 11 metalna ambalaža koja sadrži opasne čvrste porozne matrice)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
14.	Podružnice banaka(4)	08 03 17 otpadni štamparski toner koji sadrži opasne materije 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21 fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 15 01 ambalaža (uključujući odvojeno skupljeni komunalni ambalažni otpad)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

2.5 Proizvođači otpada -javne ustanove

Tabela 4 Proizvođači otpada javne ustanove

Proizvođač otpada	Vrsta otpada(šifra, naziv)		Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
	Opasan otpad	Drugi otpad	
JU Dom zdravlja sa područnim ambulantama (6)	08 03 17* otpadni štamparski toner koji sadrži opasne materije 18 01 03* ostali otpad čije je sakupljanje i odlaganje podvrgnuto specijalnim zahtjevima radi prevencije Infekcije 18 01 06* hemikalije koje se sastoje od ili sadrže opasne materije 18 01 10* amalgamski otpad iz stomatološke zaštite 18 02 02* ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije Infekcije 18 02 05* hemikalije koje se sastoje od ili sadrže opasne materije	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljeni komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 18 01 Otpad od njege novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti kod ljudi 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad	Zavod za javno zdravstvo KSB/SBK JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

Proizvođač otpada	Vrsta otpada(šifra, naziv)		Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
	Opasan otpad	Drugi otpad	
	20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način	
- Općina Kiseljak - Pošta (Lepenica, Brestovsko, Bilalovac, Kiseljak) - HT ERONET - ŠGD-ŠPD Šumarija Kiseljak - Porezna uprava - MIO/PIO - Zavod za zdravstveno osiguranje - Srednje (2) i osnovne (6) škole - Vojarna - DVD + PVP - Policijska postaja Kiseljak - Biro za zapošljavanje - Kino dvorana - Hrvatski dom	08 03 17* otpadni štamparski toner koji sadrži opasne materije 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
Veterinarska stanica	18 02 02* ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije – 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 18 02 Otpad od istraživanja, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti u životinja 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak
JU Apoteka	08 03 17* otpadni štamparski toner koji sadrži opasne materije 20 01 31* citotoksici i citostatici 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	07 05 Otpad od proizvodnje, formulacije, primjene i prodaje farmaceutika 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 18 01 Otpad od njege	JP „ViK“ d.o.o. Kiseljak

Proizvođač otpada	Vrsta otpada(šifra, naziv)		Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
	Opasan otpad	Drugi otpad	
	20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti kod ljudi 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, , 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	
Groblja, pijace, park, sportski tereni		20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 02 otpad s pijaca, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 20 02 otpad iz parkova i vrtova	

3 Pravni okvir za upravljanje otpadom

3.1 Planski dokumenti upravljanja otpadom

Vlada FBiH je usvojila Federalni plan upravljanja otpadom, koji prema Zakonu o upravljanju otpadom, predstavlja provedbeni dokument Strategije upravljanja otpadom FBiH 2008-2018 i donosi se na razdoblje od pet godina.

Riječ je o krovnom dokumentu Federacije BiH u oblasti upravljanja otpadom koji, kao sastavni dio Strategije, predstavlja osnovu razvoja kantonalnih i općinskih planova u ovoj oblasti.

Njegov je osnovni cilj uspostava integralnog sustava upravljanja otpadom, odnosno identificiranje trenutnog stanja u sferi prikupljanja, odlaganja i tretmana otpada, te definiranje, na osnovu budućih potreba, potrebnih pravnih i infrastrukturnih zahtjeva/kapaciteta za dostizanje Strategijom postavljenih ciljeva. On, stoga, daje detaljne smjernice za rješavanje problema upravljanja otpadom kroz zatvaranje postojećih ne sanitarnih općinskih odlagališta otpada, otvaranje regionalnih centara za upravljanje otpadom čija je glavna infrastrukturna komponenta odlagalište neopasnog otpada i ekonomsko opravdano izdvajanje sekundarnih sirovina iz otpada.

Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu. Određene mjere za koje su predviđena velika sredstva neće se moći provesti u danim rokovima, kao npr. zatvaranje i potpuna sanacija općinskih deponija.

Prema članku 5. Zakona o upravljanju otpadom Kantona Središnja Bosna ("Sl. novine KSB/SBK ", broj 4/05) sabori kantona i općinska vijeća su dužni uraditi kantonalne i općinske planove upravljanja otpadom, koji treba da budu usuglašeni sa Federalnim planovima. Svakako, ciljevi postavljeni Federalnom strategijom istovremeno su i ciljevi koji se trebaju ostvariti kroz kantonalne i općinske planove upravljanja otpadom. Prema navedenom Zakonu kantonalni plan upravljanja otpadom je trebao biti donesen do 2008. godine, međutim do danas isti nije usvojen. Općinska vijeća su do 2009. godine trebala donijeti Općinske planove upravljanja otpadom, i isti nije donesen za Općinu Kiseljak.

Prema Strategiji razvitka Općine Kiseljak utemeljenoj na poštivanju ljudskih prava za razdoblje 2006-2013 godina jedan od projekata je bio Sanacija ilegalnih deponija koji je u tri faze imao za cilj 1. Sanaciju ilegalnih deponija, 2. Kampanju informiranja javnosti 3. Nadzor i sankcioniranje.

U prvoj fazi ovog projekta predviđeno je točno lociranje ilegalnih deponija, te čišćenje i dezinfekcija. Predviđeno je i fizički onemogućiti prilaz lokalitetima na kojima su se nalazile deponije, te postaviti znakove upozorenja. Druga faza predviđala je provođenje javne informativne kampanje putem koje bi se informirala javnost o poduzetim koracima, te predviđenim sankcijama. Treća faza projekta uključivala bi pojačan inspekcijski nadzor na terenu, uspostavljanje mreže suradnika i sankcioniranje prekršitelja. Implementacijom ovog projekta trebala bi se unaprijediti situacija u oblasti okoliša, te bi se bitno uticalo na smanjenje zagađenosti vodotokova na području općine Kiseljak, međutim nemamo nikakvih podataka o aktivnostima poduzetim na realizaciji ovoga projekta.

Na temelju Izvješća o aktivnostima zaštite okoliša Službe za civilnu zaštitu Općine Kiseljak vidljivo je da su djelatnici civilne zaštite i komunalni inspektor u obilascima područja Općine Kiseljak 2010. godine, evidentirali 40 divljih deponija a za 29 su sačinili zapisnik i predložili njihovo saniranje. Do danas imamo podatke o 2 sanirane deponije u mjestu

Višnjica Gaj, od kojih se jedna ponovno aktivirala i predstavlja opasnost po obližnje izvorište pitke vode.

Prema podacima o stanju deponija otpada na području općine Kiseljak Službe za CZ, u 2013. godini također imamo 29 evidentiranih nekontroliranih deponija.

Kako je u našoj Općini u tijeku izrada Strategija razvitka Općine Kiseljak za period 2013.-2020. godina (Radi se prema MiPRO metodologiji i obrađuje oblast zaštite okoliša), kao i izrada ovoga plana, nadamo se da ćemo u oba dokumenta detaljnije obraditi problematiku sanacije nekontroliranih deponija i iznaći najpovoljnija rješenja za isto.

Lokalni ekološki akcioni plan Općine Kiseljak (LEAP) je proces i dokument u skladu sa međunarodnim propisima koji je primijenjen u mnogim lokalnim zajednicama, usvojen je 2011. godine ("Sl. glasnik Općine Kiseljak" br. 06/11). Predstavlja plan aktivnosti u oblasti životne sredine na lokalnom nivou. Ovaj plan identifikira prioritete u oblasti životne sredine na nivou zajednice i uspostavlja i implementira planove upućene ovim prioritetima. Predviđeni ciljevi iz oblasti upravljanja otpadom su Saniranje divljih deponija, Uspostava inspekcijskog nadzora, Educiranje stanovništva o upravljanju otpadom. Ciljevi su se trebali provoditi kontinuirano kroz aktivnosti u vidu izrade Plana za uklanjanje i saniranje divljih deponija, Imenovanja odgovorne osobe za vršenje nadzora na terenu o sprječavanju nastanka divljih deponija te Suradnje sa školama, medijima, eko udrugama i sl. ali se do danas nije krenulo u realizaciju planiranih aktivnosti.

Prema nalogu Federalne uprave za inspekcijske poslove Općina Kiseljak i JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak su u siječnju 2013. godine izradili Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju „Berberuša“ općina Kiseljak. Isti je odobren od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma, a definira dinamiku prilagođavanja deponije komunalnog otpada „Berberuša“ u dvije faze do 2016. godine. Prva faza prilagodbe obuhvata izgradnju putova unutar deponije, izradu zaštitnog zida na ulaznom dijelu deponije, izgradnju odvodnih kanala na zapadnoj i sjevernoj ulaznoj strani i prekrivanje dijela deponije internom stijenskom masom, dok se u drugoj fazi predviđa odlaganje komunalnog otpada u slojevima do 0,5 a ukupne debljine sloja otpada do 2,0 m.

Prostorni plan Općine Kiseljak 2006-2026. godina, je donesen 2008. godine, Odlukom o provođenju prostornog plana („Sl. glasnik općine Kiseljak“ broj: 3/08), Urbanistički plan gradskog središta Kiseljak 2008.-2028, je donesen 2010. godine Odlukom o provođenju prostornog plana („Sl. glasnik općine Kiseljak“ broj: 1/11) i u navedenim nisu definirana područja ili objekti za prikupljanje otpada.

Detaljna planska dokumentacija za pojedine dijelove gradskog središta je usvojena samo za Kiseljak III, i to Odlukom o provođenju regulacionog plana „Kiseljak III“ („Sl. glasnik općine Kiseljak“ broj: 4/13). Prostor obuhvata Regulacijskog plana iznosi 53,80 ha, a nalazi se u sjevero-istočnom dijelu gradskog središta Kiseljak. Sjeverna granica prostora obuhvata ide duž ulice „kralja Tvrtka“. Istočna granica se proteže koritom rijeke Fojnice i Lepenice. Južna i jugozapadna granica ide magistralnim pravcem M.5.1 uzimajući u obuhvat i objekte uz magistralni pravac. Pored točno definirane namjene površine za zone individualnog stanovanja, zone individualnog stanovanja sa poslovnim sadržajima, kolektivno stanovanje sa poslovnim sadržajima, poslovne zone, stečke, sport i rekreaciju, parkovske površine, društvene infrastrukture, saobraćaj u mirovanju, neangažirane površine, u ovom planu su definirane i lokacije za zelene otoke koji bi područje „Kiseljak III“ činilo uređenim područjem Kiseljaka i po pitanju prikupljanja te odvoza komunalnog otpada.

Trenutno je u općinskoj Službi za gospodarstvo, urbanizam i prostorno planiranje u tijeku postupak iznalaženja lokacija i pribavljanja potrebnih suglasnosti za lociranje sabirnih točaka (zelenih otoka) za postavljanje kontejnera na cijelom području općine, kako bi se prikupljanje i odvoz komunalnog otpada pojednostavio i s vremenom postupno ukidao dosadašnji princip prikupljanja kroz komunalne (prepaid) vrećice.

3.2 Zakonska regulativa

Tabela 5 Propisi od značaja za upravljanje otpadom na nivou BiH

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. glasnika BiH	Nadležnosti/Obaveze
Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima	51/11	Pravilnikom se propisuju uslovi u pogledu prostorija, opreme i kadrova, koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica, koja obavljaju promet fitofarmaceutskim sredstvima- FFS. Promet FFS na malo (poljoprivredna apoteka), moraju imati odgovarajući skladišni prostor za čuvanje FFS, prostor za privremeno skladištenje otpada FFS, prodajni prostor i radni prostor za odgovorno lice. Prostor za privremeno skladištenje otpada FFS može se nalaziti i u sklopu skladišnog prostora namijenjenog za čuvanje FFS. Odgovorno lice se brine za skupljanje otpada FFS i otpadne ambalaže u skladu s propisima koji uređuju opasni otpad.
Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini	88/07	Čl 17: Propise za upravljanje radioaktivnim otpadom donosi direktor Agencije u skladu s međunarodnim standardima. <i>Propis još nije donesen.</i>
Pravilnik o medicinskim sredstvima	04/10	Čl 87: Medicinska sredstva koja više nisu u uporabi zbrinjavaju se o trošku vlasnika odnosno pravne ili fizičke osobe kod koje je medicinsko sredstvo zatečeno.
Pravilnik o zbrinjavanju farmaceutskog otpada	23/11	Čl 3: Definira farmaceutski otpad Čl 6: Definira obavezu proizvođača farmaceutskog otpada da pripremi Plan upravljanja otpadom Čl 7: Proizvođač otpada je dužan prikupljati otpad selektivno u skladu sa dogovorenim budućim tretmanom. Čl 9: Propisuje obavezu razvrstavanja otpada po vrstama Čl 12: Propisuje obavezu sklapanja ugovora radi prijenosa obaveza upravljanja otpadom na operatera sistema i sadržaj tog ugovora Čl 13: Transport opasnog otpada mora biti praćen odgovarajućom dokumentacijom.
Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH	48/10, 75/06, 44/07, 6/06	Propisano je da je na javnim putevima zabranjeno podizati objekte, uređaje ili postrojenja, saditi sadnice ili postavljati predmete kojima se umanjuje preglednost puteva, kao i preglednost na raskrsnicama, ili vršiti bilo kakve radnje koje bi mogle ugrožavati ili ometati saobraćaj na javnom putu ili oštećivati javni put i objekte na njemu. Postavljanje kontejnera na ceste, pješačke kolnike, raskrsnice, je u suprotnosti sa ovim zakonom.

Tabela 6 Propisi od značaja za upravljanje otpadom u FBiH

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
Zakon o upravljanju otpadom	33/03, 72/09	Čl.9: Suradnja sa županijom kod izrade Županijskog plana upravljanja otpadom Čl.10: Izrada općinskog plana upravljanja otpadom Čl.12-13: Obveza dobivanja dozvole za obavljanje aktivnosti tretmana otpada i njegovog odlaganja

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
		(komunalna poduzeća) Čl.22: Daje mogućnost da proizvođač i prodavač prenesu obveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora ili sporazuma Čl.23: Definira uspostavu sistema prikupljanja otpadom od strane operatera za upravljanje otpadom Čl.25-28: Definira vršenje upravljanja komunalnim otpadom, donošenje odgovarajućih propisa i njihovog sadržaja
Zakon o prikupljanju proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala	35/98	Čl.8: Pravne osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost prikupljanja otpadaka u gradovima i naseljima dužne su da iz tih otpadaka izdvajaju sekundarne sirovine, da ih razvrstavaju po vrstama i na osnovu ugovora isporučuju poduzećima koja se bave preradom i proizvodnjom sekundarnih sirovina
Uredbu o selektivnom prikupljanju, parkiranju i označavanju otpada	38/06	Cijela uredba se primjenjuje na proizvođače otpada i način prikupljanja, parkiranja i označavanja otpada
Pravilnik o uvjetima za prijenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača na operatera sustava za prikupljanje otpada	9/05	Ovim pravilnikom se uređuje sadržaj Plana prilagođavanja za općinska odlaganja.
Uredba koja regulira obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o provođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uvjetima iz dozvole	31/06	Ovom uredbom propisuje se obaveza dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom ili okolinske dozvole izdate proizvođačima otpada i operatorima postrojenja ili pogona za tretman otpada za upravljanje otpadom (komunalnim poduzećima)
Zakon o zaštiti okoliša	33/03,38/09	Čl.27: Općinske službe za upravu su dužni pružiti podršku obrazovnim institucijama, vjerskim zajednicama, naučnim institucijama, stručnim organizacijama i udruženjima kako bi mogli djelotvornije provoditi svoje obrazovne i trening aktivnosti u oblasti okoliša

Tabela 7. Kantonalni propisi od značaja za upravljanje otpadom

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Županije	Propisane obaveze
Zakon o upravljanju otpadom SBK/KSB	4/05	Čl. 5. Zakona o upravljanju otpadom SBK/KSB ("Službene novine SBK/KSB", broj 4/05), predviđeno je da će općine svojim planovima urediti uvjete za planiranje upravljanja otpadom uz uvažavanje odredbi Zakona. Čl.7. istog Zakona predviđeno je što treba da sadrži općinski plan upravljanja otpadom, kao i obaveza dostavljanja Plana kantonalnom ministarstvu nadležnom za pitanje okoliša.

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Županije	Propisane obaveze
Zakon o zaštiti okoliša	4/05	Ovim zakonom se uređuje: očuvanje, zaštita, obnova i poboljšanje ekološkog kvaliteta i kapaciteta okoliša te kvaliteta života, mjere i uvjeti za upravljanje, očuvanje i racionalno korištenje prirodnih resursa, pravne mjere i institucije za očuvanje i , zaštitu i poboljšanje zaštite okoliša, financiranje djelatnosti u svezi sa okolišem te poslovi i zadaće kantonalnih i općinskih tijela uprave.
Zakon o zaštiti prirode	4/05	Ovim zakonom određuju se dijelovi prirode koji imaju posebnu zaštitu KSB, uređuje se postupak stavljanja pod zaštitu područja prirode, mjerodavna tijela koja obavljaju poslove zaštite prirode, planiranje zaštite prirode, posebne mjere zaštite prirode, nadzor, financiranje zaštite prirode i kazne za prekršaje za pravne i fizičke osobe.
Zakon o komunalnim djelatnostima	13/13	Zakonom su određene komunalne djelatnosti, među kojima je i prikupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada, načela, način obavljanja i financiranja komunalnih djelatnosti, kao i ostala pitanja značajna za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području KSB.

Tabela 8.Općinski propisi od značaja za upravljanje otpadom

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Općine	Propisane obaveze
Odluka o načinu sakupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada na području općine Kiseljak	1/01	Čl.1 do Čl.20 navedene odluke definira način sakupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada.
Odluka o utvrđivanju cijena za osnovne djelatnosti JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	3/13	Ovom odlukom je detaljno razrađen i definiran Cjenik komunalnih usluga i način plaćanja komunalnih usluga Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Kiseljak po vrstama komunalnih usluga i načinu plaćanja komunalnih usluga.
Pravilnik o općim uvjetima isporuke komunalne usluge sakupljanja i odvoza komunalnog otpada	3/13	Pravilnikom se određuje međusobni odnos između isporučitelja usluge (J.P. Vodovod i kanalizacija d.o.o. Kiseljak) i korisnika usluge sakupljanja i odvoza komunalnog otpada (pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili korisnici nekretnina na području na kojem isporučitelj obavlja uslugu). Pravilnik definira promjenu sustava prikupljanja otpada, uvođenjem kontejnerskog prikupljanja a ukidanjem komunalnih (prepaid) vrećica. Definirana je i nova cijena pružanja komunalnih usluga.

3.3 Analiza i zaključci

Zakonska regulativa iz oblasti upravljanja otpadom u BiH je relativno usuglašena sa regulativama Europske unije, i većim dijelom ova oblast je zakonski uokvirena. Problemi nastaju primjenjujući istu u praksi, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminirao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

Postojeću Odluku o načinu sakupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada na području općine Kiseljak potrebno je hitno dopuniti i izmijeniti u segmentima obuhvatnosti teritorije općine organiziranim prikupljanjem i odvoza otpada, definiranja načina prikupljanja i zbrinjavanja krupnog otpada, specijalnog otpada, opasnog otpada, određivanje novih lokacija za kontejnere, utvrđivanje lokacija za zelene otoke i reciklažno dvorište, definiranje mogućnosti iskorištavanja otpada u komercijalne svrhe, povećanje nadležnosti i broja izvršilaca u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, inspekcijski nadzor i kaznene mjere.

Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala (Sl.nov. FBiH 35/98) obavezuju pravne osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost prikupljanja otpadaka u gradovima i naseljima da iz tih otpadaka izdvajaju sekundarne sirovine, da ih razvrstavaju po vrstama i na osnovu ugovora isporučuju poduzećima koja se bave preradom i proizvodnjom sekundarnih sirovina. Primjena ove odredbe na teritoriji općine Kiseljak je vrlo mala.

Pristupanjem izradi ovoga Plana općina ispunjava obavezu iz zakona o otpadu F BiH, te federalne i kantonalne strategije da izradi općinske planove i propise kojima se definiraju lokalne obveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponiranja.

Mjere koje proizlaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008.–2018., a koje se odnose na općine i komunalna poduzeća pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje nekih novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti. Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu.

Na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave FBiH („Sl. novine FBiH”, broj: 49/06); Statuta Općine te na osnovu federalnih i kantonalnih propisa o komunalnim djelatnostima i upravljanju otpadom, nedvojbeno je da postoji obveza Općine da uredi odnose upravljanja komunalnim otpadom na općinskom nivou. Iz propisa je vidljivo da Općina treba da pripremi i usvoji:

- **Novu Odluku o komunalnim djelatnostima** kojom će načelno urediti obavljanje svih komunalnih djelatnosti, utvrditi djelatnosti koje se smatraju djelatnostima od značaja za općinu; način vršenja poslova ostvarenja komunalnih djelatnosti, način financiranja komunalnih djelatnosti, vršenje nadzora i kontrole, odredbe o prekršajima. U toj odluci predvidjeti usvajanje općinskog akta koji bi posebno regulirao način i uslove zbrinjavanja otpada;
- **Odluka kojom će se regulirati oblast prikupljanja i odvoza komunalnog otpada** u skladu sa propisima višeg nivoa i Statutom Općine. Ovim aktom se reguliraju pitanja od značaja za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada, a koji će sadržati najmanje sljedeće:
 - Obavezu općine da osigura pružanje usluge svim proizvođačima otpada na cijeloj teritoriji općine;
 - Obavezu općine da osigura materijalne i tehničke uslove za obavljanje poslova prikupljanja i odvoza otpada;
 - Posebne odredbe o osiguranje materijalno-tehničkih sredstava za odvajanje otpada i postupke u svrhu odvajanja otpada na izvoru stvaranja otpada;
 - Način određivanja pravnog ili fizičkog lica koje vrši poslove prikupljanja i odvoza otpada na teritoriji općine;
 - Obveze davaoca usluge te obveza davaoca usluge da svojim internim aktima regulira pojedina pitanja od značaja za vršenje poslova prikupljanja i odvoza otpada;

- Način djelovanja u slučaju vanrednih okolnosti;
 - Obavezu općine da sva materijalno tehnička sredstva preda na upotrebu odabranom davaocu usluga;
 - Obavezu svih proizvođača da koriste usluge davaoca usluge i da sa davaocem usluga zaključe ugovor o vršenju usluge;
 - Obavezu svih proizvođača komunalnog otpada da plaćaju usluge davaocu usluga u skladu sa ugovorom i posebnim aktom općine kojim se određuje cijena komunalne usluge;
 - Obaveza općine da definira učestalost odvoza otpada po određenim zonama/rejonima;
 - Obaveza proizvođača otpada da odvaja pojedine frakcije opasnog otpada od bezopasnog komunalnog otpada;
 - Zabrana odlaganja drugih vrsta otpada osim komunalnog u posude za odlaganje otpada;
 - Odredbu o obveznoj primjeni uputa kojima se preciziraju postupanja davaoca usluga i korisnika usluga ili postupanja sa određenim vrstama i/ili frakcijama otpada.
 - Način vršenja kontrole i inspekcijskog nadzora nad provođenjem odluke
 - Odredbe o prekršajima.
- **Smjernice i/ili upute u svrhu realizacije Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza otpada.**
Posebne tehničke upute pripremiti za sljedeće:
- Upute o postupanju sa komunalnim otpadom;
 - Upute za domaćinstva;
 - Upute za otpad iz privrednih subjekata:
 - Otpad sličan komunalnom otpadu,
 - Opasni otpad,
 - Materijali koji se mogu reciklirati,
 - Građevinski otpad,
 - Željezo i drugi metali,
 - Otpad od električnih i elektronskih aparata.
 - Upute za transport otpada;
 - Upute za pogone za tretman otpada uključivo i mjesta za prikupljanje otpada na kojima će se vršiti odvajanje otpada;
 - Instrukcije za organe koji vrše kontrolu, nadzor i inspekcijski nadzor.
- **Obrasci ugovora** koji će vršilac usluge zaključiti sa svim korisnicama na teritoriji Općine. Sastavni dio ugovora za pojedine korisnike će biti i uputa koja se odnosi na određenu kategoriju korisnika.

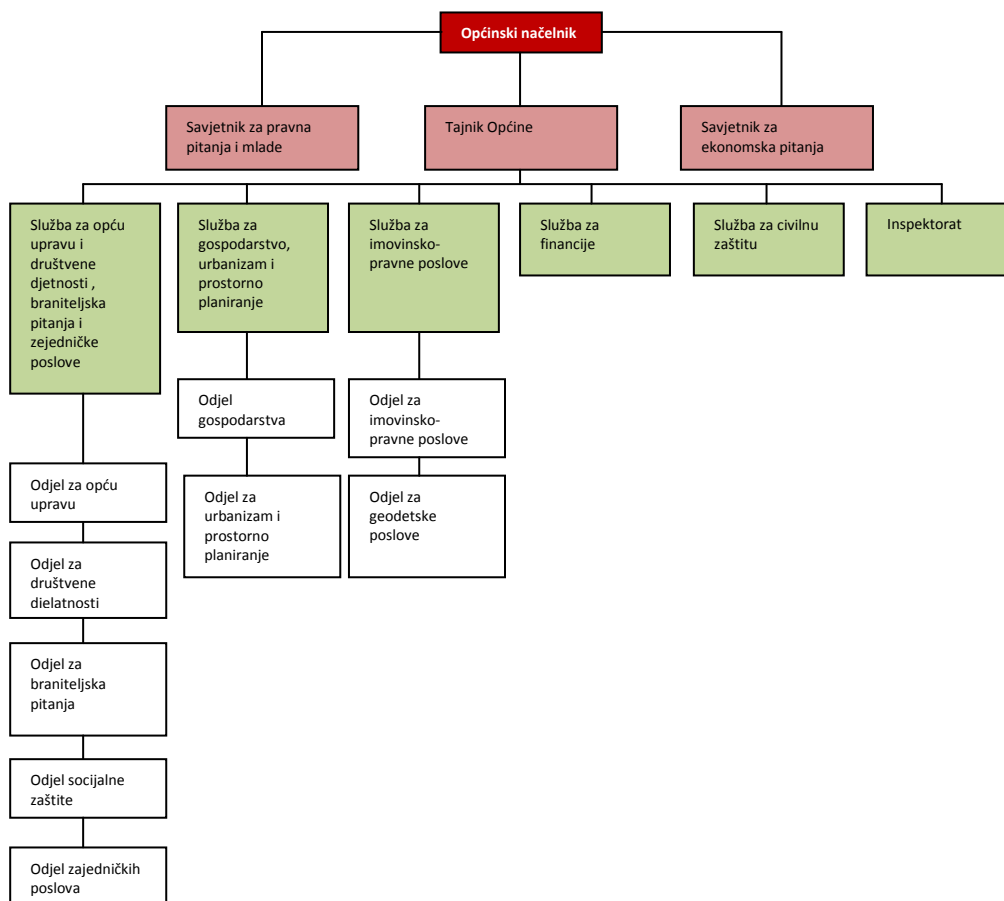
U cilju zaokruženja pravnog okvira iz oblasti upravljanja otpadom, neophodno je:

- regulacionim planom utvrditi lokacije građevina i postrojenja za upravljanje otpadom na području općine,
- izmijeniti i dopuniti postojeću Odluku o načinu sakupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada na području općine Kiseljaka koja bi se bazirala na oblasti prikupljanja i odvoza komunalnog otpada;
- pripremiti i usvojiti smjernice i/ili upute u svrhu realizacije Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza otpada;
- pripremiti i usvojiti Odluku o komunalnim djelatnostima;
- pripremiti obrasce ugovora koji će vršilac usluge zaključiti sa svim korisnicama na teritoriji Općine.

4 Administrativni okvir upravljanja otpadom

4.1 Institucionalna organizacija

Na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH jedna od nadležnosti općine su i poslovi komunalne djelatnosti, a u okviru koje su smješteni i poslovi upravljanja otpadom.

Iz organizacione strukture općinske uprave je vidljivo da u općini nije formirana posebna služba za komunalne poslove. Ali u Službi za gospodarstvo, urbanizam i prostorno planiranje raspoređen je Viši referent za stambeno-komunalnu djelatnost, koji u opisu svoga posla ima i vođenje evidencije o čišćenju i održavanju javnih površina.

U inspektoratu - Službi za inspeksijski nadzor, uposlen je inspektor za komunalne poslove i lokalne putove. Prema Zakonu o komunalnim djelatnostima KSB („Sl.Novine KSB“ br. 13/13) Općina je dužna do 12. mjeseca 2014. godine osigurati obavljanje komunalnih djelatnosti kroz oblike organiziranja koje propisuje ovaj Zakon, a odnose se na uvođenje pozicije komunalnog redara koji bi u obavljanju inspeksijskog nadzora nad provedbom ovoga zakona, ostalih propisa i općih akata iz oblasti komunalne djelatnosti, pomagao komunalnom inspektoru. Timskom suradnjom inspektora i drugih općinskim službi (Službom za gospodarstvo, urbanizam i prostorno planiranje, Službom za civilnu zaštitu, Službom za imovinsko pravne poslove i katastar nekretnina, Općinskim načelnikom, Tajnikom organa uprave) a u koordinaciji sa JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak, sve obveze, probleme i dužnosti vezane za komunalnu problematiku uspješno realiziramo.

Trenutno je u Općini formirana radna skupina koja priprema novi Pravilnik o sistematizaciji. Istim je predviđena sistematizacija Okolišnog inspektora.

U Službi za opću upravu, društvene djelatnosti, braniteljska pitanja i zajedničke poslove Općine Kiseljak, šef Odjela za društvene djelatnosti je zadužen za poslove informiranja i odnose s javnošću.

4.2 Ugovori i suradnja u oblasti upravljanja otpadom

Općina Kiseljak nije sklapala ugovore sa pravnim ili fizičkim licima po pitanju bilo kakvih aktivnosti ili poslova upravljanja otpadom.

Općinsko vijeće Kiseljak je Odlukom o utemeljenju Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“, kao društva sa ograničenom odgovornošću, (Sl. glasnik općine Kiseljak 4/11) utemeljilo JP "Vodovod i kanalizacija" Kiseljak i na njega prenijelo poslove upravljanja otpadom. Organi upravljanja JP su: Skupština, Nadzorni odbor, Uprava javnog poduzeća, Odbor za reviziju. Funkciju Skupštine vrši osnivač društva, a to je Općinsko vijeće Kiseljak. Skupština JP se saziva po potrebi, a najmanje jednom godišnje kao redovna skupština, koja među brojnim ima i nadležnost usvajanja godišnjeg izvješća JP koje uključuje financijsko izvješće, izvješće Nadzornog odbora, izvješće revizora i odbora za reviziju.

Općina je u stalnoj suradnji sa nevladinim organizacijama, udrugama i društvima na općini koja imaju zajednička interesiranja u pogledu globalnog očuvanja planeta. Tako je jedan od uspješno realiziranih projekata već dvije godine za redom, ekološka akcija "Lets Do It" sa promotivnim sloganom Očistimo zemlju za jedan dan, u kojoj je sudjelovala općina u suradnji sa članovima udruge "Šareno brdo", Udrugom Sportskih ribolovaca Kiseljak, Planinarskim društvom "Pogorelica", „Mažoretkinje“ Kiseljak, Crvenim križem Kiseljak, "Eko srce Gromiljak" i ostalim volonterima.

4.3 Analiza i zaključci

U organizacijskoj shemi Općine nema posebnog sektora za komunalne poslove, ali timskom suradnjom inspektora i drugih općinskim službi, a u koordinaciji sa JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak, sve obveze, probleme i dužnosti vezane za komunalnu problematiku uspješno realiziramo. Međutim, kako bi smo poboljšali i unaprijedili kompletan sustav upravljanja otpadom, za naredni period planirano je uvođenje pozicija Okolišnog inspektora i komunalnog redara u sistematizaciju općinske administracije.

Svakako treba raditi na unutar općinskoj ali i međuopćinskoj suradnji kako bi smo razmijenili iskustva ili možda iznašli zajednička rješenja pitanjima ove problematike.

5 Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

5.1 Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Prikupljanje, odvoz i daljnji tretman otpada je povjeren na upravljanje JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak, sprovodi se na cijeloj općini, izuzev nekih ruralnih područja uslijed nemogućnosti prilaza vozilom. Pružaju se slijedeće usluge:

- a) prikupljanje, utovar, odvoz i deponiranje na deponiju komunalnog otpada, koja nema ni sanitarni minimum,
- b) čišćenje gradskih ulica, slivnika, kanalizacije i sl. i odvoz istog na deponiju,
- c) prihvata i deponiranje otpada od drugih komitenata (građevinski materijal, staklo i ostalo).

Točan broj registriranih korisnika usluge odvoza otpada na našoj općini je 463. To su uglavnom subjekti iz stambenih zgrada koje svoj komunalni otpad odlažu u organizirane kontejnere i uslugu odvoza prikupljenog otpada plaćaju po prispjelom računu JP „ViK“. Međutim, kako se još uvijek veći dio komunalnog otpada prikuplja i odlaže kroz komunalne (prepaid) vrećice, podatke o točnom broju kućanstava nemamo, pojedinci nisu evidentirani kao korisnici jer iste koriste. Prema broju prodanih komunalnih vrećica, radna skupina za izradu ovoga Plana je procijenila da cca 800 kućanstava koristi ovu vrstu usluge odvoza komunalnog otpada. U svom vlasništvu JP ima 15 kontejnera.

Otpad iz užeg gradskog središta se odvozi svih 6 dana u tjednu, a iz ruralnog područja se odvozi jednom tjedno. Za prikupljanje otpada u urbanom dijelu grada uglavnom se koriste kontejneri zapremine 1,1 m³. Uslijed starosti vozila dolazi do velikih oštećenja prilikom istovara istih. U fazi smo povećanja korištenja kontejnera 1,1 m³, kao i nabavke kontejnera za razdvajanje otpada uslijed želja za prikupljanjem i razdvajanjem korisnog otpada (plastike, papira). Stoga nam je potreban ogroman broj kontejnera da bi pokrili sva kućanstva uređenim prikupljanjem i odvozom otpada. Zbog dotrajalosti je uništeno cca 60 kontejnera od 1,1 m³ koji se nisu isplatili opravljati i koji su otpisani. Trenutno u općini raspolažemo sa 12 kanti zapremine 140 litara i sa novih 15 EURO-kontejnera zapremine 1,1 m³ koji su ispravni i polako se raspoređuju po općini.

Dotrajalo, unajmljeno vozilo, trenutno je jedina opcija odvoza otpada iz naše općine, dok se ne iznađu sredstva za realizaciju neophodne nabavke novoga. Vozilo je zapremine 22 m³ i nosivosti 12 t, dnevne nosivosti od 4-8 t/dnevno, godina proizvodnje je 2001. Deponija se nalazi na velikoj nadmorskoj visini i makadamski je put u dužini 3 km do iste, stoga je vozilo pod izuzetno velikim opterećenjem.

JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak ne posjeduje dozvolu za upravljanje otpadom.

5.2 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak otpad iz užeg gradskog središta, prikuplja i odvozi 6 dana u tjednu, a iz ruralnog područja jednom tjedno. Stanovnici iz ruralnih dijelova općine su informirani o terminima odvoza otpada, te otpad pripremaju i iznose od 21:00 sat dan prije odvoza, do 5:00 h na dan kada je isti planiran.

Tabela 9 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama
Bukovica	Toplica	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	0	1 Tjedno	80%
	Zabrđe				
	Bukovica				
	Solakovići				
Lepenica	Gojakovac	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	130	1x Tjedno	80%
	Lepenica- Kuliješ				
	Tulica				
	D. Žeželovo				
	G žeželovo				
	Čubren				
	Ivica				
	Homolj				
	Azapovići				
	Boljkovići				
Draževići	Draževići	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	70	1x Tjedno	80%
	Radanovići				
	Buzuci				
	Kovači				
	Han Ploča				
	Grahovci				
	G.Kovači				
Brnjaci	Brnjaci	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	100	1x Tjedno	80%
	Čalikovac				
	Paretak				
	Ljetovik				
Topole	Duhri	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	50	1x Tjedno	80%
	Potkraj				
Kiseljak	Kiseljak centar	Kontejneri	15	6 xTjedno	80%
	Čizma	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	160	1x Tjedno	80%
	Pareževići				
	Podastinje				
	Završje				
	G.Palež				
	D.Palež				
	Borina				
	Rotilj				
	Podastinjsko Brdo				
Gromiljak	Gromiljak	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	150	1x Tjedno	80%
	Višnjica				
	Jehovac				
	Svinjarevo				
	Behrići				
	Bliznice				
	Kotačala				
	Gomionica				
	Gomionica mahala				
	Križići				
	Lug				
	Hercezi				
	Mrakovi				
	Dubrave				
	Višnjica Polje				
	Višnjica Mahala				
	Gaj				
	Docí				
	Katuništa				
	Stojkovići				

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama
Brestovsko	Hrastovi	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	100	1x Tjedno	80%
	Velike Sotnice				
	Dugo Polje				
	Medovići				
	Gunjače				
	Krčevine				
	Duke				
	Medovci				
	Pobrđe				
	Orahovo				
	Demići				
	Hadrovci				
	Rauševac				
	Kazagići				
	Badnje				
	Male Sotnice				
	Devetci				
	Odrače				
Bilalovac	Datići	Preko komunalnih (prepaid) vrećica	100	1x Tjedno	80%
	Pobrđe/Milodraž				
	Maslinovići				
	Bilalovac				
	Brizje				
	Radeljevići				
	Markovići				
	Šahinovići				
	Miroševići				

5.3 Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

Na području općine Kiseljak ne postoji organizirano prikupljanje ili razdvajanje opasnog otpada iz domaćinstava. Sav opasni otpad se prikuplja u vrećicama i kontejnerima te sa ostalim komunalnim otpadom, odvozi na općinsku deponiju „Berberuša“.

5.4 Sakupljanje specijalnog otpada

Organizirano selektiranje i prikupljanje specijalnog otpada na području općine nije ustrojeno. Uglavnom se kompletan spektar specijalnog otpada iz domaćinstava prikuplja, transportira i tretira kao i sam komunalni otpad, znači odlaže na gradsku deponiju koja ne zadovoljava ni osnovne sanitarne minimume za ovakvu vrstu odlagališta.

Specijalni otpad iz privrede i javnih ustanova se individualno tretira prema vrstama otpada i operaterima koji su dostupni na našem tržištu.

Životinjski otpad, otpadne gume, elektronski i elektronički otpad, kabasti otpad, medicinski i građevinski otpad se prikupljaju i odlažu na gradsku deponiju „Berberuša“ sa ostalim komunalnim otpadom.

Mulj iz septičkih jama, koji se prikuplja u malim količina, ispušta se u revizione otvore kanalizacijskih kolektora koji vode do recipijenta, u ovom slučaju rijeku „Lepenicu“.

5.5 Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad

Nitko od pravnih ili fizičkih lica nema sklopljene ugovore, sporazume ili dogovore sa općinom o učešću u upravljanju otpadom. Pojedinci (Holdina d.o.o. Sarajevo, Sarajevski Kiseljak d.d. Kiseljak, Kontinental d.o.o. Kiseljak, Zubarske ordinacije i JU Dom zdravlja Kiseljak), neovisno o općini, sklapaju ugovore sa operaterima o pružanju usluga upravljanja otpadom.

5.6 Drugi operateri

Na području Općine Kiseljak se pojavljuju mnogi operateri kojima su javne ustanove i poduzeća povjerila upravljanje u zavisnosti o vrsti otpada. Tako recimo medicinski otpad iz Doma zdravlja i područnih ambulanti se odvaja, transportira i tretira prema ugovorenim uvjetima proizvođača otpada sa operaterima koji je u ovom slučaju Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB. Sarajevski Kiseljak je specijalni otpad povjerio na upravljanje poduzećima „EKO-SIROVINA“ Tuzla i „EKO-FORMA“ Bugojno. Specijalni otpad (ulja, maziva) iz poduzeća Holdina d.o.o. Sarajevo je povjereno operateru „KEMOS BIH“ d.o.o. Lukavac. Zubarske ordinacije medicinski otpad zbrinjavaju preko operatera „RECIKLON“ d.o.o. Sarajevo.

U posljednje vrijeme se javljaju pojedinci koji odvoze plastiku, karton, ostale korisne materijale sa naše općine, npr. „Papir servis“ d.d. Sarajevo, kao i mnoga neregistrirana poduzeća i pojedinci o kojima nemamo podatke niti bilo kakvu evidenciju.

5.7 Analiza i zaključci

Problematika upravljanja otpadom u općini Kiseljak gotovo je istovjetna s evidentiranim postojećim stanjem i problemima upravljanja otpadom u cijeloj BiH. Postojeći sistem upravljanja u stvarnosti ne funkcionira na odgovarajući i zadovoljavajući način, nije podjednako razvijen u svim segmentima i nije efikasan.

JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak, sa raspoloživom opremom od 12 kanti zapremine 140 litara i sa 15 EURO-kontejnera zapremine 1,1 m³, dotrajalom unajmljenim vozilom svakodnevno odvoze otpad na općinsku deponiju na lokalitetu Berberuše i uspijevaju naš grad održati urednim i čistim, uz velike napore i troškove.

Kako bi postizali što bolje rezultate, i bili efikasniji u svome poslu neophodno je hitno osigurati finansijska sredstva za nabavku vozila za prikupljanje i odvoz otpada ali i druge neophodne opreme (kontejnera, posude za prikupljanje otpada), te stvoriti uslove za efikasan i ekonomski isplativ transport otpada na propisane regionalne deponije. Svakako trebamo raditi na proširenju obuhvata pokrivenosti uslugama odvoza otpada na ruralna područja kao i na jačanju javne svijesti i informiranosti građana.

Na području općine ne posjedujemo evidenciju o prikupljenom specijalnom otpadu. Poduzeća pojedinačno ugovaraju sakupljanje takvog otpada sa operaterima. Prisutni su mnogi otkupljivači korisnog otpada, koje bi smo trebali uvezati i kontinuirano prikupljati podatke i voditi evidenciju o količinama prikupljanog otpada na našoj Općini.

6 Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom

6.1 Zeleni otoci

Zeleni otok je fiksno nadzirano mjesto za izdvojeno odlaganje raznih otpadnih tvari nastalih u domaćinstvima. U okviru zelenog otoka moguće je izdvojeno odlagati korisni dio, kao i dio štetnih otpadnih materijala. Trenutno, u općini Kiseljak (Službi za gospodarstvo, urbanizam i prostorno planiranje u koordinaciji sa JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak) je u tijeku akcija iznalaženja najpovoljnijih lokacija za postavljanje zelenih otoka. Određeno je 10 lokacija, uglavnom u užem gradskom središtu Kiseljaka (jer nam je plan širiti se iz centra prema ruralnim dijelovima grada), na kojima smo ostvarili mogućnost postavljanja tridesetak kontejnera zapremine 1,1 m³. Sredstva za nabavku kontejnera su predviđena dijelom iz proračuna Općine Kiseljak, a dijelom od SIDA donacije. Akcija je i dalje u tijeku i ima za cilj iznalaženja lokacija, određivanja urbanističko-tehničkih uvjeta i ishođenja potrebnih odobrenja za sabirne točke i postavljanje kontejnera za prikupljanje otpada na području cijele općine.

6.2 Centri za reciklažu

Centar za reciklažu je mjesto gdje se dovozi sav odvojeno prikupljeni materijal (plastika, staklo, papir i slično), presuje/melje, balira i šalje dalje trećim licima na reciklažu. Na području Općine Kiseljak ne postoji ovakva vrsta objekta, ali se planira izgradnja istog. Početak realizacije projekta je predviđen za 2014. godinu, a plan za okončanje je 2019. godina.

6.3 Centri za kabasti otpad

Na području općine Kiseljak ne postoji ovakav centar, nego se ova vrsta otpada odlaže na mjestima gdje su locirani kontejneri, ili se po pozivu zainteresiranih stranaka po otpad dolazi namjenski i odvlači ga se na općinsku deponiju.

6.4 Objekti za odlaganje

Zemljopisno najbliže lokacije odlagališta otpada su Regionalne deponije „Mošćanica“ u Zenici te „Smiljevići“ u Sarajevu.

Regionalna deponija „Mošćanica“ u Zenici jedna je od 16 predviđenih regionalnih sanitarnih deponija u BiH. Zvanično je počela sa radom 2009. godine kao rezultat prve faze projekta Svjetske banke za upravljanje otpadom u BiH. Lokacijom se deponija nalazi na prostoru površinskog kopa „Mošćanica“, na udaljenosti od cca 28 km od centra općine Zenica, a na cca 50 km od centra općine Kiseljak.

Dobra putna komunikacija veže našu općinu i sa gradskim odlagalištem „Smiljevići“ u Sarajevu, koje je od proljeća 1998 godine sanitarno uređeno i u vrlo kratkom vremenu su postignuti pozitivni rezultati. Smješteno je na udaljenosti od 3 km od gradske zone, odnosno cca 40 km od centra naše općine.

Međutim, trenutno stanje u općini Kiseljak je takvo da se prikupljeni otpad ne odvozi na regionalna odlagališta, nego se sav prikupljeni otpad odlaže na općinsku deponiju na lokalitetu Berberuše.

Deponija je formirana u mjesnom području Kiseljak, na udaljenosti od 0,5 km od rijeke Kreševke. Od regionalne prometnice Kiseljak-Kreševo udaljena je 2,85 km, a od najbližih naselja 4-5 km. Sjeverna strana deponije prekrivena je degradiranom vegetacijom i gustom travom i niskim šibljem koju od deponije dijeli samo lokalni put širine 2,50 m. Istočna strana deponije je prekrivena prorijeđenom bjelogoričnom šumom, dok su na zapadnoj strani bjelogorična i crnogorična šuma. Ulazni dio deponije je s južne strane, i potpuno je neograđen što ima za posljedicu raznošenje velikih količina otpada na okolne šumske površine.

Operator koji upravlja općinskom deponijem komunalnog otpada je JP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Kiseljak. Odlaganje se vrši direktno iz kamiona na gornju površinu deponije bez poštivanja imalo sanitarnog minimuma. Nakon 10 do 15 dana vrši se zaravnavanje otpada odgovarajućim mašinama. Kao rezultat nedovoljnog zbijanja otpada u tijelu deponije dolazi do aerobne razgradnje organskih komponenti, što dovodi do samoupale otpada u tijelu deponije, odnosno dolazi do stvaranja unutrašnjih, skrivenih požara. Ovi požari osim što se teško gase za posljedicu imaju emisiju gasova veoma opasnih po zdravlje ljudi. Deponija ne posjeduje uporabnu dozvolu i uzrokuje onečišćenje tla, površinskih i podzemnih voda, širenje neugodnih mirisa i dima te raznošenje otpada vjetrom.

Prema nalogu Federalne uprave za inspekcijske poslove, Općina Kiseljak i JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak su u siječnju 2013. godine izradili Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju „Berberuša“ općina Kiseljak. Isti je odobren od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma, a definira dinamiku prilagođavanja deponije komunalnog otpada „Berberuša“ u dvije faze do 2016. godine. Prva faza prilagodbe obuhvata izgradnju putova unutar deponije, izradu zaštitnog zida na ulaznom dijelu deponije, izgradnju odvodnih kanala na zapadnoj i sjevernoj ulaznoj strani i prekrivanje dijela deponije internom stijenskom masom, dok se u drugoj fazi predviđa odlaganje komunalnog otpada u slojevima do 0,5 a ukupne debljine sloja otpada do 2,0 m.

6.5 Drugi objekti

Na području općine Kiseljak postoje privatna poduzeća koja vrše otkup sekundarnih sirovina (metala, papira), ali o njihovom brojnom stanju i količina prikupljenih sirovina nemamo podatke.

6.6 Analiza i zaključci

Iz naprijed navedenog vidljivo je da na području općine Kiseljak ne postoje uređene i izgrađene lokacije centara za reciklažu, centara za kabasti otpad, kao i drugih objekta za organizirano prikupljanje raznih vrsta korisnih komponenti i otpada.

Međutim, u fazi smo iznalaženja najpovoljnijih lokacija za postavljanje zelenih otoka, a u svrhu izdvajanja korisnih komponenti iz otpada. Određeno je 10 lokacija, uglavnom u užem gradskom središtu Kiseljaka na kojima smo ostvarili mogućnost postavljanja tridesetak kontejnera zapremine 1,1 m³. Akcija je u tijeku i ima za cilj iznalaženja lokacija, određivanja urbanističko-tehničkih uvjeta i ishođenja potrebnih odobrenja za sabirne točke i postavljanje kontejnera za prikupljanje otpada na području cijele općine.

Sav prikupljeni otpad se odlaže na općinsko odlagalište na lokalitetu Berberuše. Odlagalište se nalazi na vodopropusnom zemljištu i ne zadovoljava osnovne sanitarne minimume za ovu vrstu odlagališta što čini i potencijalnu opasnost po zdravlje stanovništva općine.

7 Nelegalna odlagališta

Nelegalna odlagališta najčešće nastaju na obalama rijeka, potoka, u šumskim područjima, pa čak i u blizini naselja. Osim opasnosti od zagađenja vode, zemlje, zraka, opasnosti od širenja zaraznih bolesti, dolazi i do zagušenja korita rijeka, potoka, što stvara opasnost od poplava.

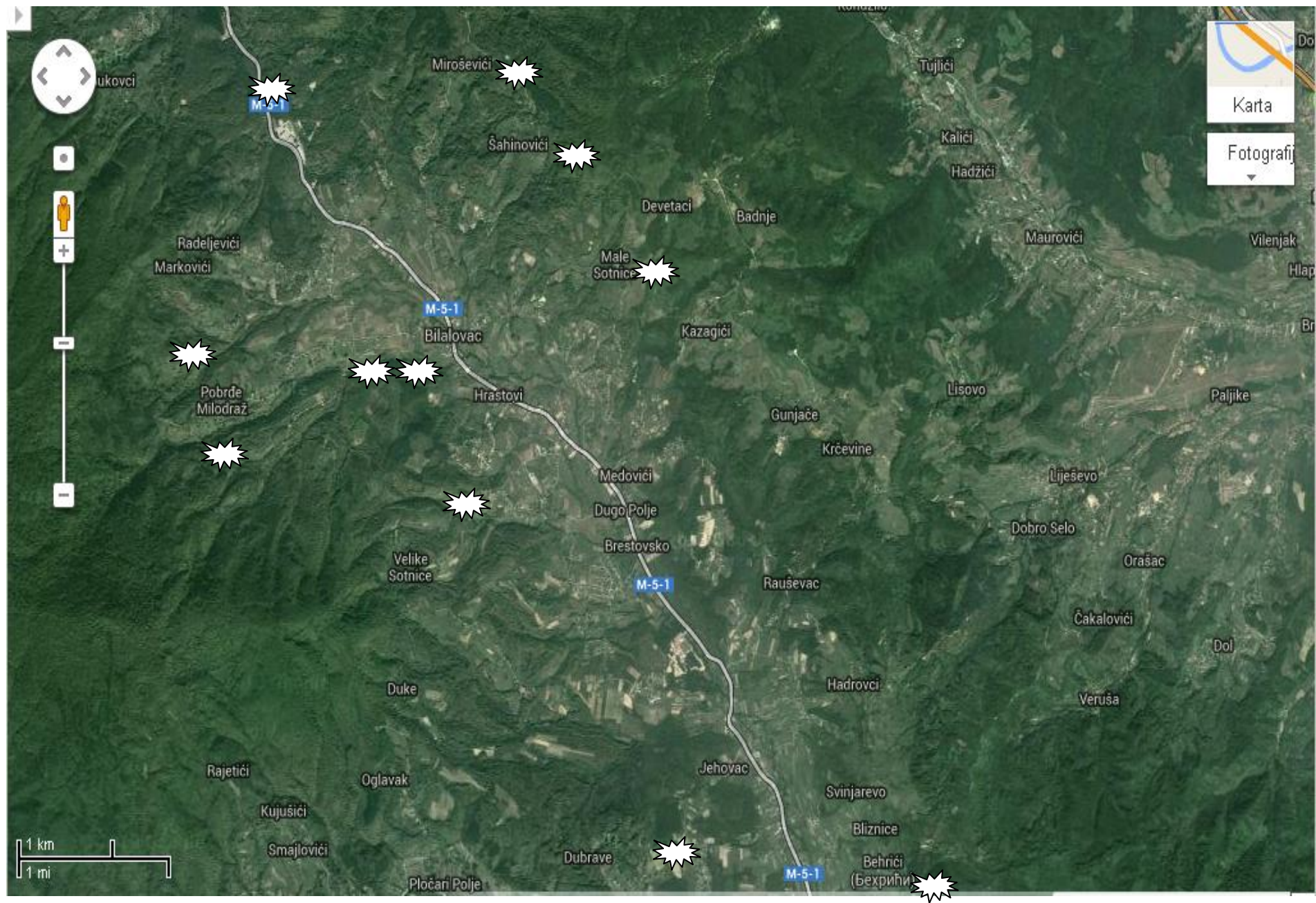
Tabela 10 Lokacije i broj divljih deponija

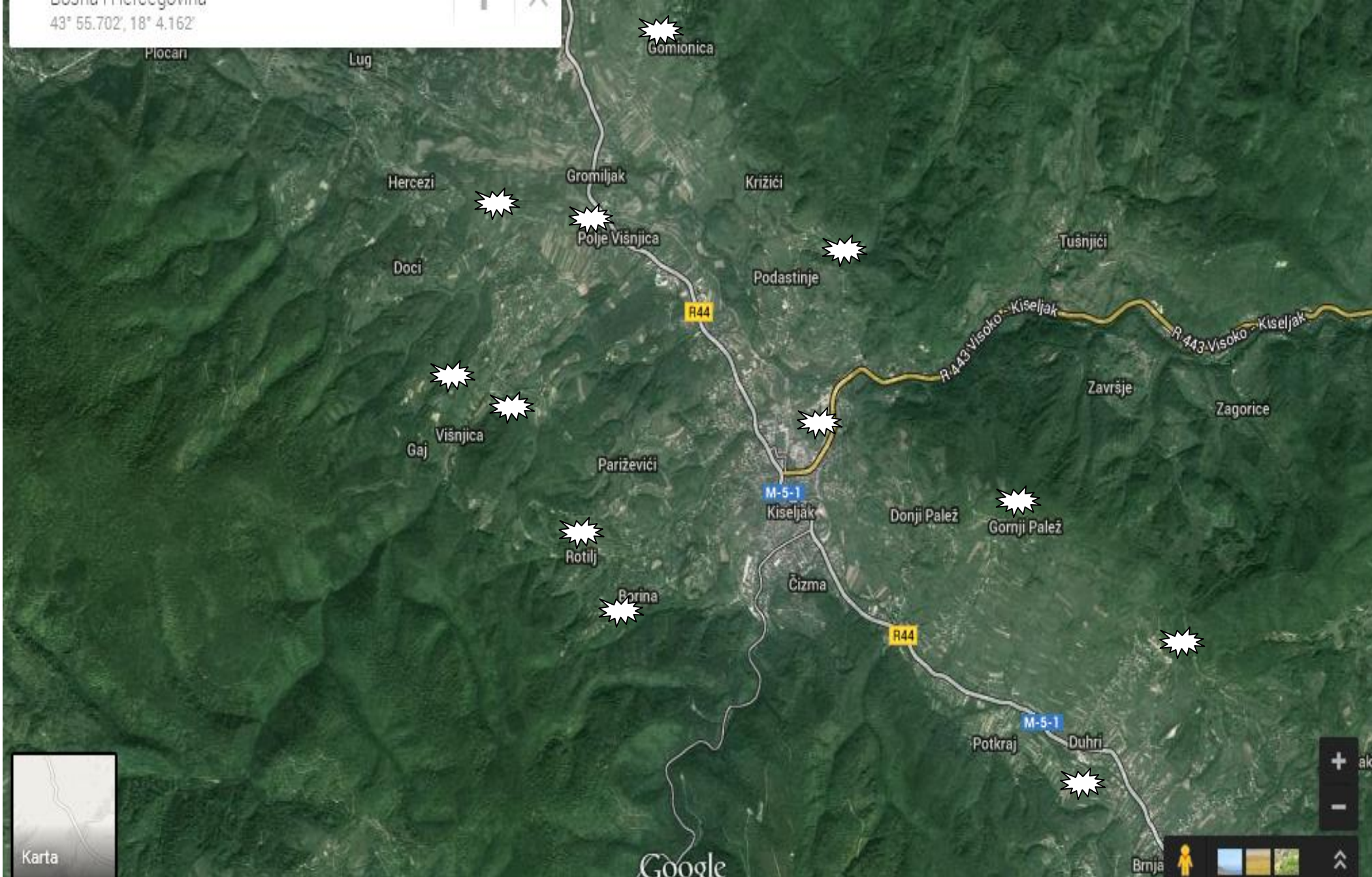
Naziv naselja i udaljenost od centra Općine, (km)	Da li je organizirano sakupljanje otpada i u kojem %	Broj divljih deponija	Količina odloženog otpada
Bilalovac	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	4	260 m ³
Brestovsko	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	4	240 m ³
Gromiljak	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	5	470m ³
Kiseljak	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	4	1500 m ³
Topole	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	2	100 m ³
Draževići	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	4	200 m ³
Lepenica	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	3	190 m ³
Bukovica	Organizirano sakupljanje, cca 80 %	3	370 m ³

Na temelju Izvješća o aktivnostima zaštite okoliša Službe za civilnu zaštitu Općine Kiseljak vidljivo je da su djelatnici civilne zaštite i komunalni inspektor u obilascima područja Općine Kiseljak 2010. godine, evidentirali 40 divljih deponija a za 29 su sačinili zapisnik i predložili njihovo saniranje. Do danas imamo podatke o 2 sanirane deponije u mjestu Višnjica Gaj, od kojih se jedna ponovno aktivirala i predstavlja opasnost po obližnje izvorište pitke vode.

Prema podacima o stanju deponija otpada na području općine Kiseljak Službe za CZ, u 2013. godini također imamo 29 evidentiranih nekontroliranih deponija.

Najveći broj istih je smješten uz tokove rijeka Lepenice, Fojnice i Kreševke, uz magistralne, regionalne i lokalne putove, ali najpogubnije po zaštitu životne sredine su ilegalna odlagališta koja su lokacijom smještena u blizini izvorišta pitke vode. Kako bismo spriječili širenje zagađenja riječnih tokova, izvorišta, okolnog zemljišta i kako bi stvorili ambijent ugodnog življenja, potrebno je žurno pristupiti sanaciji divljih deponija na cijelom području Općine Kiseljak.

8 Trenutne i buduće količine

8.1 Ukupno proizvedeni otpad

Tabela 11 Ukupna proizvodnja otpada

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013
Otpad iz domaćinstava			
Otpad iz privrede			
Otpad iz javnih ustanova			
Ukupno			

Nemamo podataka o ukupno proizvedenom otpadu.

8.2 Prikupljeni miješani otpad

Tabela 12 Količine prikupljenog miješanog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2012	Procjena 2013	Procjena 2019
Otpad iz domaćinstava			
Otpad iz privrede			
Otpad iz javnih ustanova			
Ukupno	1440	1513	3958

8.3 Prikupljeni otpad za reciklažu

Tabela 13 Količine odvojeno prikupljenog otpada namijenjenog reciklaži

Zapremina u tonama /godinu	2012	2013	Procjena 2014	Procjena 2019
Staklo			4,50 t/god	5,95 t/god
Papir, karton			15,1 t/god	19,8 t/god
Plastika			6,05 t/god	7,90 t/god
Željezo i metal			3,00 t/god	3,95 t/god
Zeleni otpad			30,15 t/god	39,6 t/god
Ukupno			58,80 t/god	77,20 t/god

Nemamo podataka o dosada prikupljanom otpadu za reciklažu.

8.4 Prikupljeni specijalni otpad

Tabela 14 Količine prikupljenog specijalnog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2012	2013	Procjena 2019
Životinjski otpad			
Opasni otpad iz domaćinstava			
Medicinski			
Građevinski			
Elektronički			
Kabasti			
Auto otpad (gume i vozila)			
Kontaminirano tlo			
Mulj iz uređaja za pročišćavanje			
Ukupno			

Nemamo podataka o prikupljenim količinama specijalnog otpada.

8.5 Ukupno prikupljeni otpad

Tabela 15 Ukupne količine prikupljenog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2012	2013	Procjena 2019
Miješani otpad			
Otpad prikupljen odvojeno			
Specijalni otpad			
Ukupno	1440	1513	3958

8.6 Bilans

Tabela 16 Količine otpada koje se ne prikupe

Zapremina u tonama /godinu	2012	2013	Procjena 2019
Ukupno proizvedeno			
Ukupno prikupljeno	1440	1513	3958
Razlika			

8.7 Prognoze za planski period

Prognoze za planski period

Ime općine

Kiseljak

	Broj	%
Stanovništvo u općini	24000	
Stanovništvo obuhvaćeno uslugom prikupljanja otpada	5000	21%
Stvarno prikupljanje (g /osoba/dan)	789	(Average 2012)
Osoba koja stvara najmanje otpada	100	g /person /day
	količina	m3 Kontejner
Godišnje prikupljeno otpada 2011	1.440,0	x
		0,1
Izračunata količina otpada	1.440,0	ton/year
Procijenjeni rast stanovništva	0%	godišnje
Procijenjeni rast u iznosu generiranog otpada po glavi stanovnika	0%	godišnje

Calculation:	365	d/y		
	70	84%	100	100%
516	20,8333333	789	-3,45	860,82
% pop	70	80	90	100
g/ d/ p	620	585	551	516
ton/ year	3.800	4.101	4.342	4.523
% waste	84%	91%	96%	100%

Planirano prikupljanje otpada	Godina	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Maximum
Ukupno stanovništvo	stanovnici	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Pokrivenost prikupljanjem %	%	21%	22%	50%	55%	60%	65%	70%	75%	100%
Pokrivenost stanovništva	stanovnici	5.000	5.280	12.000	13.200	14.400	15.600	16.800	18.000	24.000
Količina otpada koja se treba prikupiti	tona/godina	1.440	1.513	3.016	3.234	3.438	3.626	3.800	3.958	4.523

Cilj: 90% prikupljenog otpada = 4.070 tona = 81,2 % stanovništva

Maksimalna količina otpada koja se može prikupiti za recikliranje ton/year		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Maximum
Zeleni otpad za kompostiranje	20%	288	303	603	647	688	725	760	792	905
Suhi papir i karton za recikliranje	10%	144	151	302	323	344	363	380	396	452
Metali za recikliranje	2%	29	30	60	65	69	73	76	79	90
Staklo za recikliranje	3%	43	45	90	97	103	109	114	119	136
Plastika za recikliranje	4%	58	61	121	129	138	145	152	158	181
Ostali materijal za recikliranje	1%	14	15	30	32	34	36	38	40	45

8.8 Analiza i zaključci

Na području općine Kiseljak ključni problemi leže u ne selektivnom prikupljanju otpada. Step en iskorištavanja otpada, odnosno reciklaže je mali. Također, specijalni otpad nije adekvatno zbrinut, a općina posjeduje vrlo malo pouzdanih podataka o tokovima i načinu zbrinjavanja tog otpada.

U narednom periodu planirano je uvođenje novog načina naplate komunalnih usluga odvoza otpada, prema Odluci o utvrđivanju cijena za osnovne djelatnosti JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak, kojom je detaljno razrađen i definiran Cjenik komunalnih usluga i način plaćanja komunalnih usluga Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Kiseljak po vrstama komunalnih usluga i načinu plaćanja komunalnih usluga, a primjenom koje se očekuje povećanje količine miješanog otpada. Iz toga proizlazi i povećanje količine i obima posla te treba pripremiti i osigurati dodatnu radnu snagu, a zbog značajnih financijskih izdataka za najam vozila i uredskih prostorija Javnog poduzeća, potrebno je pokušati iznaći dodatna financijska sredstva za kupovinu novoga vozila i radnih prostorija poduzeća.

9 Financiranje sustava upravljanja otpadom

Računi za uslugu prikupljanja, odvoza i deponiranja otpada su razdvojeni od računa za druge komunalne usluge koje pruža JP „ViK“ Kiseljak. Odlukom o utvrđivanju cijena za osnovne djelatnosti JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak je detaljno razrađen i definiran Cjenik komunalnih usluga i način plaćanja komunalnih usluga Javnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Kiseljak po vrstama komunalnih usluga i načinu plaćanja komunalnih usluga te dio cjenika o Usluzi prikupljanja, utovara, odvoza i deponiranja otpada na deponiji „Berberuša“ prilažemo u nastavku.

9.1 Tarifa za domaćinstva

Usluge prikupljanja, utovara, odvoza i deponiranja otpada na deponiji "Berberuša"

Fizička lica				
Vrsta usluga	Jedinica mjere	Način formiranja cijene KM bez Pdv-a ili paušal.	Važeće cijene KM bez Pdv-a, paušal, ugovor za posude.	Napomena
<i>Obračun utovara i odvoza otpada za fizička lica</i>	Član obitelji	Broj članova obitelji množiti sa cijenom. Ugovor za kante Mjesečno/član/domaćinstvo	1,60 KM	Zajednički Kontejner 1.100 l. ili kanta od 80 litara.
	Kanta 80 l	(0,015 po litri x4 puta=0,060 KM/L) Mjesečno/Ugovor	4,80 KM	Korisnici mogu birati povoljniji način korištenja usluge za obračun. Član obitelji ili volumen posude.
	Kanta 120 l	Mjesečno/Ugovor	7,20 KM	
	Kanta 140 l	Mjesečno/ugovor	8,40 KM	
	Vikendice /mjesečno	Obračunava se četiri mjeseca godišnje.	4,00 KM	
	Vrećica 120 l	Za odvoz viška smeća ili nepristupačna područja.	3,00 KM	
	Kabasti otpad/ mjesečno	Mjesečna naknada.	0,90 KM	
	Prazan stan ili kuća/mjesečno	Obračunava se dva mjeseca godišnje.	6,00 KM	

Cijena otpada bez odlaganja na sanitarnu deponij.

9.2 Tarifa za privredni sektor

Usluge prikupljanja, utovara, odvoza i deponiranja otpada na deponiji "Berberuša"

Pravna lica				
Vrsta usluga	Jedinica mjere	Način formiranja cijene KM bez Pdv-a, l,m2, paušal,ugovor-ena količina.	Važeće cijene KM bez Pdv-a, paušal ili m2.	Napomena
Obračun utovara i odvoza otpada za pravna lica	litra m2 kom	80 l kanta	9,60 KM	Kiosci,frizerski,kozmetički,saloni,uredi i manje ordinacije.
		Površina manja od 50 m ²	0,20 KM/m ²	
		120 l kanta ili	14,40 KM	Cvjećare,neprehrambene trgovine ,kemijske čistione,kladionice.
		Površina manja od 50 m ²	0,30 KM/m ²	
		140 l kante	16,80 KM	Prehrambene trgovine,površine do 50 m ² . Veterin.amb.obrtničke radione, slastičarne,neprehrambene trgovine površine veće od 50 m ² .Banke pošte,uredi površine od 50-100 m ² .
		Površina veće od 50 m ²	0,50 KM/m ²	
		240 l kanta	28,80 KM	Samostalni obrtnički pogoni gostione konobe restorani,prodajni saloni i uredi površine do 100 m ² i područne škole.
		Površine do 100 m ²	0,55 KM/m ²	
		Kontej.1.1 m3	88,00 KM	Samostalni uslužni i privredni poslovni objekti(vrtići,domovi,EP,Šumarija,hoteli moteli polic. postaje).Samoposluge. I prehrambene trg.
		Površine veće od 100 m ²	0,60 KM/m ²	
		Broj istresanja .	22,00 KM	Ugovorena količina /(x)broj odvoza.
		Komad/mj.	20,00 KM	Iznajmljivanje kontejnera na godinu dana.
		Paušalno po mjesecu	1,00 KM	Prazan poslovni objekt Vođenje evidencije.

Usluge preuzimanja, prijevoza, zbrinjavanja otpada i korištenje deponije "Berberuša"

Vrsta usluga	Jedinica mjere	Važeće cijene KM bez Pdv-a.	Cijena po prijeđenom km.	Napomena
Prijevoz kontejnera 1.1 m3 sa jednim pražnjenjem.	kom	20,00 KM	1,50 KM	Za prijeđeni kilometar u oba pravca . U urbanom području-centru do 5 km.
Prijevoz kontejnera 1.1 m3 sa jednim pražnjenjem.	kom	30,00 KM	1,50 KM	Za prijeđeni kilometar u oba pravca . Izvan urbanog područja preko 5 km.
Iznajmljivanje kontejnera na Gradilišta	kom/dan	2,00 KM		Za više dana na gradilišta Po osnovu ugovora i ugovora o najmu.
Iznajmljivanje kontejnera	Kom/mjes	20,00 KM	1,50 KM	Po ugovoru o odvozu komunalnog otpada

Usluge preuzimanja i zbrinjavanja otpada na deponiji "Berberuša"

Vrsta usluga	Jedinica mjere	Važeće cijene KM bez Pdv-a.	Napomena
	m3	10,00 KM	Nedefiniran
	PVC vreće /kom	1,50 KM	Dovezeno u vreći
	VOZILO	8,00 KM	Auto prikolica do 1,00 m3
	VOZILO	25,00 KM	Vozilo traktor ili kamion do 3 m3
	VOZILO	40,00 KM	Kamion 3 m3-5 m3
	VOZILO	75,00 KM	Kamion od 6 m3-10 m3
	VOZILO	85,00 KM	Kamion preko 10 m3.
	m3/ugovor	8,00 KM	Na ugovorene veće količine

Usluge zbrinjavanja medicinskog i životinjskog otpada na sanitarnu deponiju i deponiju "Berberuša"

Vrsta usluga	Jedinica mjere	Važeće cijene KM bez Pdv-a.	Napomena
Korištenje deponije za medicinski i životinjski otpad	do 100 kg	300,00 KM	Medicinski , životinjski i animalni otpad. Odvoz do sanitarne deponije.
	od 100-1000 kg	2.500,00 KM	
	Prijevoz na sanitarnu deponij		Sanitarna deponija (Zenica , Sarajevo I dr.koje zadovoljavaju uslove propisane zakonom))
	Tura	300,00 KM	
	Komad	90,00 KM	Uklanjanje uginulih pasa mačaka i sl..
	Komad	300,00 KM	Uklanjanje većih životinja.
			Medicinski i životinjski otpad ako su obezbjeđeni tehnički. uslovi u skladu sa zakonom o zbrinjavanju otpada (Službene novine 33/3) i prateći pravilnici.

9.3 Stepen naplate

Veći dio komunalnog otpada sa naše općine se prikuplja i odlaže kroz komunalne (prepaid) vrećice. Podatke o točnom broju kućanstava nemamo, pojedinci nisu evidentirani kao korisnici jer iste koriste. Prema broju prodanih komunalnih vrećica, radna skupina za izradu Plana upravljanja otpadom je procijenila da cca 800 kućanstava i 60 poslovnih subjekata i institucija koristi ovu vrstu usluge odvoza komunalnog otpada, i svi ovi korisnici svoje usluge plaćaju 100%.

Broj registriranih korisnika usluge odvoza otpada koje svoj komunalni otpad odlažu u organizirane kontejnere i uslugu odvoza prikupljenog otpada plaćaju po prispjelom računu JP „ViK“, na našoj općini je 463. To su uglavnom subjekti iz stambenih zgrada. Evidentirano je 140 poslovnih subjekata i institucija koje otpad prikupljaju u kontejnerima i svoje obveze izmiruju putem računa JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak. U ovom slučaju stupanj naplate je 95%. Računi se naplaćuju putem inkasatora i na blagajni JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak.

9.4 Bilans stanja

Tabela 17 Bilans poslovnog uspjeha

Prihodi	2012	2013
Naknade iz domaćinstva ekonomskog sektora	123.557,00	148.112,05
Prodaja recikliranog materijala	0	
Drugi prihod	0	
Ukupan prihod	123.557,00	148.112,05
	0	
Rashodi	0	
Osoblje	86.595,00	85.495,00
Materijal i sredstva	0	
Drugi troškovi	33.684,00	43.891,79
Vanjske usluga	23.482,00	11.737,00
Državne takse	0	
Provizija	0	
Amortizacija	0	
Ukupno rashodi	153.961,00	141.123,79
OPERATIVNI REZULTAT	123.557,00	148.112,05
FINANSIJSKI TROŠKOVI	153.961,00	141.123,79
REZULTAT	-30.404,00	+6.988,26

9.5 Analiza budžeta

Tabela 18. Realizirana sredstva iz općinskog budžeta na razvoju komunalne infrastrukture za period 2009-2013. godina

Godina	Ukupan budžet Općine KM	Ukupan iznos za kapitalna ulaganja KM	Ukupan iznos za održavanje komunalne infrastrukture KM	Ukupan iznos za održavanje infrastrukture za otpad KM
2009.	5.793.992,00	711.410,70	201.047,32	
2010.	5.249.820,00	677.107,63	250.200,73	
2011.	6.054.110,00	725.825,01	3.471,48	
2012.	5.720.620,00	694.385,00	79.211,00	
2013.	5.561.489,00	136.395,00	46.750,00	

Tabela 19. Realizirana sredstva iz općinskog budžeta na tekućem održavanju javne higijene za period 2009-2013. godina

Godina	Rashodi za usluge održavanja javnih zelenih površina KM	Usluge čišćenja ulica i parkova KM	Mjesec čistoće	Održavanje lokalne deponije KM	Deratizacija
2009.	1.561,51	98.583,64		3.720,94	
2010.	2.142,80	119.773,33		180,11	
2011.	11.218,35	112.889,83		3.463,20	
2012.	48.441,18	77.070,56		1.170,00	
2013.	17.665,36	75.912,00		3.127,38	

Tabela 20. Sredstva dodijeljena za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti za period 2009-2013. godina

Godina	Ukupno tekući grantovi transferi (KM)	Grant sredstva za rad NVO (KM)	Grant sredstva za akcije na okoliša
2009.			
2010.			
2011.			44.758,35
2012.			5.306,50
2013.			1.376,90

Tabela 21. Sredstva dodijeljena za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti u upravljanju otpadom za period 2009-2013. godina

Godina	Ukupno tekući grantovi transferi (KM)	Grant sredstva za rad NVO (KM)	Grant sredstva za akcije vezane za otpad
2009.			
2010.			
2011.			
2012.			
2013.			

9.6 Analiza i zaključci

Općina Kiseljak je do sada iz budžeta izdvajala sredstva za poslove upravljanja otpadom, za dio komunalne infrastrukture u koju spada i infrastruktura za otpad te sredstva za programe podizanja javne svijesti u oblasti upravljanja otpadom, a sve u okviru svojih mogućnosti. Raditi će se i dalje na iznalaženju mogućnosti za izdvajanje većih finansijskih sredstava za poslove iz oblasti upravljanja otpadom.

10 Informiranje javnosti

Informiranje javnosti o okolišu je veoma značajno zbog stjecanja i izgradnja ekološke svijesti i kulture kao osnovnih postulata za izgradnju pravilnog odnosa prema okolini. Građane izuzetno zanima ekološka problematika i traže intenzivnije informiranje. Iz navedenih razloga informiranje treba koristiti kao značajan proces za stjecanje znanja o različitim ekološkim pitanjima. Međutim, informiranje o stanju, zagađivanju i zaštiti okoliša, kao i pravu i odgovornosti svakog pojedinca i institucije za brigu o okolišu je nedovoljna.

Zakon o zaštiti okoliša FBiH, Arhuska konvencija i Zakon o slobodi pristupa informacija FBiH su domaći i međunarodni propisi koji građanima daju za pravo informiranje o okolišnim pitanjima, kao i pravo učešća građana u razmatranju i odlučivanju okolišnih pitanja od interesa za građane.

10.1 Informiranje građana o pruženim uslugama

Informacije o planiranim aktivnostima, projektima, dešavanjima u narednom periodu, građani su redovito informirani putem portala Općine Kiseljak <http://www.opcina-kiseljak.org>, portala „JP Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Kiseljak <http://www.vik-kiseljak.com>, Televizijske postaje TV KISS Kiseljak, oglasne ploče u zgradi Općine, a na konkretne, pojedinačne upite vezane za upravljanje otpadom i pruženim uslugama, odgovore mogu dobiti u uredima JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak (broj telefona 030/879-127 i 030/879-129) ili u uredima Općine Kiseljak.

I pored navedenog, informiranje građana iz oblasti zaštite okoliša odnosno upravljanja otpadom još uvijek nije na očekivanom nivou, te težimo učinkovitijem sustavu informiranja građana o pruženim uslugama.

10.2 Programi podizanja svijesti

Kako je svijest građana o zaštiti okoliša i održivom gospodarenju otpadom na niskom nivou, odnosno kako je odgovornost prema prirodi, životnoj okolini, samima sebi zanemariva, tako ovom problemu trebamo posvetiti posebnu pažnju. U programima podizanja svijesti realizirane su pojedinačne akcije, projekti lokalnog i ograničenog karaktera i jednokratne akcije koje ne daju dovoljan efekt i čime se ne postižu značajni rezultati. Ovi programi treba da budu kontinuirane aktivnosti –dugogodišnje kampanje sa određenim finansijskim ulaganjima.

Jedan od uspješno realiziranih projekata u ovoj godini je ekološka akcija “Lets Do It” sa promotivnim sloganom Očistimo zemlju za jedan dan. Akcija je posvećena čišćenju ilegalnih deponija smeća u jednom danu, i čišćenju zelenih površina, odnosno zaštićenih područja. Općina Kiseljak je učešćem i finansijskom potporom dala svoj doprinos toj akciji. Uposlenici

općine Kiseljak i volonteri, predvođeni Načelnikom općine, čistili su korito rijeke Lepenica, divlje deponije na lokalitetima "Visočka cesta", "Sarajevska cesta" i urbano jezgro grada duž magistralnog puta M.5 Kaonik -Blažuj do naselja Jehovac. U akciji su sudjelovali i članovi udruge "Šareno brdo", Udruge Sportskih ribolovaca Kiseljak, Planinarsko društvo "Pogorelica", Crveni križ Kiseljak, "Eko srce Gromiljak" i ostali volonteri. Davanje podrške globalnoj inicijativi čišćenja planeta, znači podizanje svijesti, odnosno spoznaju o velikom broju divljih deponija, koje ostavljaju negativan utjecaj na životnu sredinu.

10.3 Analiza i zaključci

Činjenica je da je i do sada Općina Kiseljak u okviru svojih mogućnosti radila na informiranju građana o pruženim uslugama i podizanju javne svijesti i oblasti zaštite okoliša. Međutim, sigurno je da do sada urađeno nije dovoljno, i da je potrebno nastaviti sa stalnim aktivnostima u ovoj oblasti, a što podrazumijeva izradu programa mjera i aktivnosti na podizanju javne svijesti o upravljanju otpadom i zaštiti životne sredine.

Nedovoljan stupanj svijesti građana u postupanju s otpadom nameće educiranje stanovništva o upravljanju otpadom, a sukladno i LEAP-u Općine Kiseljak usvojenom 2011. godine ("Sl. glasnik Općine Kiseljak" br. 06/11), jedna od aktivnosti koje vodi ka realizaciji ovoga problema je i kontinuirana edukacija građana u suradnji sa školama, medijima i eko udruzama na području općine.

11 Specifikacija problema

11.1 Institucionalni problemi

Osnovni institucionalni problemi u oblasti zaštite okoliša odnose se na nepostojanje određenih fondova i agencija zaduženih za ovu oblast, kako na državnom tako i na kantonalnom nivou. Sporo rješavanje problema na terenu posljedica je nepostojanja stalnog nadzora u ovoj oblasti. U cilju rješavanja ovih problema planirano je uvođenje pozicije Okolišnog inspektora u sistematizaciju općinske administracije, a prema Zakonu o komunalnim djelatnostima KSB („Sl. Novine KSB“ br. 13/13) neophodno je uvođenje pozicije komunalnog redara, jedna od predviđenih aktivnosti je i iniciranje formiranja kantonalnog fonda za okoliš.

11.2 Pravni problemi

Zakonska regulativa iz oblasti upravljanja otpadom u BiH je relativno usuglašena sa regulativama Europske unije, i većim dijelom ova oblast je zakonski uokvirena. Problemi nastaju primjenjujući istu u praksi, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminirao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

U cilju zaokruženja pravnog okvira iz oblasti upravljanja otpadom, neophodno je:

- inicirati donošenje Plana upravljanja otpadom SBK,
- izmijeniti i dopuniti postojeću Odluku o načinu sakupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada na području općine Kiseljak;
- donijeti Odluku o komunalnom redu.

11.3 Infrastrukturni problemi

Problematika upravljanja otpadom u općini Kiseljak gotovo je istovjetna s evidentiranim postojećim stanjem i problemima upravljanja otpadom u cijeloj BiH. Postojeći sustav upravljanja u stvarnosti ne funkcionira na odgovarajući i zadovoljavajući način, nije podjednako razvijen u svim segmentima i nije efikasan.

Na području općine ne postoje uređene i izgrađene lokacije centara za reciklažu, centara za kabasti otpad, kao i drugih objekata za organizirano prikupljanje raznih vrsta korisnih komponenti iz otpada. JP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Kiseljak, sa nedovoljnom raspoloživom opremom (12 kanti zapremine 140 litara i sa 15 EURO-kontejnera zapremine 1,1 m³), dotrajalom unajmljenim vozilom svakodnevno prikuplja i odvozi otpad na općinsko odlagalište na lokalitetu Berberuše. Odlagalište se nalazi na vodopropusnom zemljištu i ne zadovoljava osnovne sanitarne minimume za ovu vrstu odlagališta što uzrokuje onečišćenje tla, površinskih i podzemnih voda, širenje neugodnih mirisa i dima te raznošenje otpada vjetrom.

11.4 Financijski problemi

Financijski problemi u ovoj oblasti na području općine Kiseljak rezultat su nepostojanja efikasnog sustava prikupljanja otpada što je posljedica nedovoljnog infrastrukturnog kapaciteta za uspostavu istoga. Problem je i nepostojanja efikasnog sustava načina naplate potraživanja od korisnika usluga, kao i nizak nivo svijesti o zaštiti okoliša pojedinaca koji i pored mogućnosti korištenja usluga odvoza otpada, svoj otpad odlažu na nepropisne lokacije stvarajući veliki broj divljih deponija. Nedovoljna sredstva su uzrok nepostojanja kapaciteta za uspostavu sistema integralnog upravljanja otpadom.

11.5 Javna svijest

Javna svijest građana o globalnom problemu zaštite okoliša na niskom je nivou. Da bi postigli viši nivo svijesti svakog pojedinca neophodno je uraditi kvalitetnu strategiju podizanja javne svijesti, koja bi uključivala informiranje građana iz oblasti upravljanja otpadom (izrada letaka, brošura, web site, lokalna sredstva informiranja), organiziranje edukacije građana po MZ-ama i učenika po školama ili formiranje „EKO“ udruženja i sl.

12 Ciljevi upravljanja otpadom za planski period

Cilj	Opis cilja	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
A	Povećati pokrivenost teritorije Općine Kiseljak uslugom organiziranog prikupljanja otpadom	Kiseljak	Topole Gromiljak	Brnjaci Brestovsko	Draževići Bilalovac	Lepenica	Bukovica
B	Ukloniti nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze	20%	40%	55%	65%	80%	90%
C	Prikupiti i reciklirati ambalažni otpad	Suhi papir i karton za recikliranje	15t /god	16t /god	17t /god	18t /god	19 t /god
		Plastika za recikliranje	6 t/god	6,4t/god	6,9t /god	7,2t /god	7,6 t /god
D	Podizanje javne svijesti o neophodnosti zaštite okoliša i pravilnog upravljanja otpadom	Broj projekata iz oblasti otpada	3 projekta	2 projekta	2 projekta	2 projekta	2 projekta
		Broj stanovnika uključenih u projekte	3000	2000	2000	2000	2000
E	Sanirati odlagalište Berberuša	40%	80%	100%	-	-	-

13 Program mjera (akcioni plan)

13.1 Program mjera za unaprjeđenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izmijeniti i dopuniti postojeću Odluku o načinu skupljanja, odvoženja i deponiranja komunalnog otpada na području Općina Kiseljak	2014-2015	Općina Kiseljak	-	-
2	Donijeti smjernice i/ili upute u svrhu realizacije	2014-2015	Općina Kiseljak	-	-

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
	Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza otpada				
3	Donijeti Odluku o komunalnim djelatnostima	2014	Općina Kiseljak	-	-
4	Pripremiti obrasce Ugovora sa korisnicima	2014	JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	-	-
5	Pokretanje procedure za dobivanje dozvole za upravljanje otpadom	2014	JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	-	-
6	Jačanje kapaciteta općinske administracije, imenovanjem službene osobe za poslove upravljanja otpadom	2015	Općina Kiseljak	-	Općina Kiseljak
7	Provođenje anketnog istraživanja po MZ o zainteresiranosti žitelja o uvođenju novog sustava prikupljanja otpada (inkasatori JP „ViK“ obilascima terena, putem upitnika prikupljaju željene informacije)	2014-2015	Općina Kiseljak, JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	2.000,00 KM	Općina Kiseljak
8	Povećati pokrivenost teritorije Općine Kiseljak uslugom organiziranog prikupljanja otpadom: U 2014: Naselje Kiseljak (6170 stanovnika) Prvi SIDA Projekt U 2015: Topole i Gromiljak (5870 stanovnika) U 2016: Brnjaci i Brestovsko (4510 stanovnika) U 2017: Draževići i Bilalovac (3610 stanovnika) U 2018: Lepenica (2690 stanovnika) U 2019: Bukovica (1150 stanovnika)	2014-2019	Općina Kiseljak, JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	33.000,00 KM 289.600,00KM	Općina Kiseljak SIDA
9	Daljnje proširenje usluga: ▪ Izrada studije o tehničkim mogućnostima proširenja ▪ Ocjena spremnosti građana da plate za uslugu ▪ Ekonomska analiza	2015	Općina	10.000,00 KM	Općina Kiseljak

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
	izvedivosti				
10	Daljnje proširenje usluga prema rezultatima studije, a prema ciljevima	2015-2019	Općina i JP „ViK“ Kiseljak	U ovisnosti od rezultata tehno-ekonomske analize	Općina, Fond za zaštitu okoliša FBiH

13.2 Program mjera za unaprjeđenje sistema za iskorištavanje otpada

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Širenje usluge selektivnog prikupljanja otpada formiranjem zelenih otoka te postavljenjem odgovarajućih kanti i kontejnera za ovu vrstu usluge Drugi SIDA projekt	2014-2015	Općina Kiseljak, JP „Vodovod i kanalizacija“ Kiseljak	33.000,00 KM 42.400,00 KM	Općina Kiseljak SIDA
2	Pokretanje inicijative za stvaranje burze otpada i podrške izgradnje pogona za prikupljanje i tretman opasnog otpada iz domaćinstava	2015	Općina u suradnji sa drugim općinama regije, kantonalnim ministarstvom za okoliš, privrednom komorom	-	-
3	Izgradnja reciklažnog dvorišta za razdvajanje papira-kartona i pet ambalaže	2014-2019	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	100.000,00KM	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak
4	Kompostiranje bio otpada u ruralnim područjima	2017-2019	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	10.000,00 KM	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak

13.3 Program mjera za unaprjeđenje sistema za tretman otpada

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izgradnja putova unutar Općinske deponije	2014	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	5.400,00 KM	Općina Kiseljak

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
	„Berberuša“				
2	Izrada zaštitnog AB zida na ulaz u deponiju	2014	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	4.055,00 KM	Općina Kiseljak
3	Izrada odvodnih kanala na zapadnoj i sjevernoj strani deponije	2014	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	700,00 KM	Općina Kiseljak
4	Prekrivanje dijela deponije inertnom stijenskom masom	2014	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	6.900,00 KM	Općina Kiseljak
5	Izrada i realizacija projekta sanacije i zatvaranja deponije „Berberuša“	2015-2016	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak		Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak
6	Inicirati rješavanje problema odlaganja otpada i definiranja uvjeta i mogućnosti odlaganja na regionalne deponije nakon zatvaranja općinskih deponija do kraja 2016. godine	2014-2016	Općina u suradnji sa drugim općinama regije	-	-
7	Uklanjanje i sanacija divljih deponija -MZ Lepenica i Bukovica (6 lokacija) -MZ Draževići i Topole (6 lokacija) -MZ Kiseljak (4 lokacije) -MZ Gromiljak (5 lokacija) -MZ Brestovsko -MZ Bilalovac	-2014 -2015 -2016 -2017 -2018 -2019	Općina Kiseljak i JP „ViK“ Kiseljak	Troškovi po deponiji 10.000,00 KM. Ukupno troškovi sanacije deponija iznose cca 300.000,00 KM	Općina Kiseljak
8	Obavještenje javnosti i pućanstva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na iste	2014	Općina i JP „ViK“ Kiseljak	-	-
9	Postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća	2014-2019	JP „ViK“ Kiseljak	2.000,00 KM	JP „ViK“ Kiseljak

13.4 Program mjera za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Podizanje javne svijesti o upravljanju otpadom i zaštiti životne sredine kroz Upoznavanje građana sa namjerama, Planom i odlukama, Izradu i distribuciju letaka i propagandnog materijala, Tematske emisije na lokalnom radiju i televiziji, Edukaciju u školama. Konkretno :	2014-2019	Općina Kiseljak		Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja - Izrada i distribucija letaka i propagandnog materijala	2014	Općina Kiseljak	-2.000,00 KM -3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja	2015	Općina Kiseljak	-3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja	2016	Općina Kiseljak	-3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja	2017	Općina Kiseljak	-3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja	2018	Općina Kiseljak	-3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak
	- Edukacija u školama - Medijska oglašavanja	2019	Općina Kiseljak	-3.000,00 KM -3.000,00 KM	Proračun Općine Kiseljak

14 Planirana sredstva za realizaciju aktivnosti

Tabela 22. Procjena sredstva za realizaciju plana upravljanja otpadom za period 2014-2019. godina

Budžetska stavka	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019
Transfer za komunalnu infrastrukturu	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM
UKUPNO	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM	140.000,00 KM

15 Analiza rizika

SWOT ANALIZA

Snage	Slabosti
Spremnost i otvorenost općinske administracije za poboljšanje kvaliteta životne sredine implementacijom PUO. Općinski službenici rade na izradi i praćenju implementacije PUO. Putna infrastruktura do naselja asfaltirana, omogućava prilaz svim naseljima. Stepen naplate po osnovu pružanja usluge odvoza otpada iznosi 95%. Zakonska regulativa iz oblasti upravljanja otpadom u BiH usuglašena je sa regulativama Europske unije, i ova oblast je zakonski uokvirena.	Od ukupne površine općine urbana područja zauzimaju samo 10 %, a ruralna područja 90 %. Naselja kojima se teško prilazi, posebno u zimskom periodu, su: Ljetovik, Čalikovac, Topole, Buzuci, Gomionica, Borina, Palež. Rubna naselja udaljena su i do 18 km od centra. Dotrajalo, unajmljeno vozilo zapremine 22 m³ i nosivosti 12 t, raspon dnevne nosivosti od 4-8 t/dnevno, je pod velikim opterećenjem. Deponija se nalazi na velikoj nadmorskoj visini i makadamski je put u dužini 3 km do iste. Pored, poslova upravljanja otpadom, službenici obavljaju i niz drugih, što umanjuje efikasnost obavljanja poslova na UO. Aktivnosti NVO sektora nisu bile fokusirane na problematiku UO, posebno ne na primjenu načela prevencije i reciklaže. Broj volontera u NVO sektoru je zanemariv. Iz ostvarenih prihoda poduzeće ne može financirati razvojnu komponentu. Nedovoljna edukacija građana o postupanju s otpadom i niska ekološka svijet.
Mogućnosti	Prijetnje
Na ruralnim područjima postoji mogućnost individualnog kompostiranja. Postoje prostorne pretpostavke za postavljanje zelenih otoka za izdvajanje korisnih komponenti iz otpada. NVO sektor predstavlja značajnu snagu za podizanje svijesti u UO. U ovome značajnu podršku mogu pružiti i obrazovne ustanove. Općina će u budžetu planirati sredstva za razvoj infrastrukture i poboljšanje usluga. Razvojem selektivnog prikupljanja otpada za reciklažu, moguće je ostvariti dodatne prihode. Dodatne izvore financiranja moguće je osigurati kroz Fond za zaštitu životne sredine, IPA program i programe drugih donatora.	Pružanje usluge svim proizvođačima otpada prikupljanjem otpada od vrata do vrata, ekonomski je neisplativo. Nedovoljna financijska podrška Općine i drugi izvori JP „ViK“, raznim udruženjima koja se bave problematikom zaštite okoliša, odnosno nedovoljno financijska sredstva namijenjena za projekte iz oblasti zaštite okoliša. Ne postoji spremnost stanovnika u ruralnim dijelovima da plaćaju uslugu, radije odlažu nelegalno jer ih niko ne kažnjava. Nezainteresiranost stanovništva za uvođenje novog sistema selektivnog prikupljanja otpadom, niska javna svijet. Ne postojanje mehanizma za efikasan sistem naplate. Nedovoljna pokrivenost područja obuhvata novim sistemom prikupljanja otpada. Slaba realizacija u praksi programa za podizanje javne svijesti građana.

16 Monitoring implementacije

Praćenje implementacije Plana upravljanja otpadom Općine Kiseljak 2014.-2019. godine u svim njegovim segmentima, utvrđenoj dinamici i rokovima realizacije, vršit će radna grupa (monitoring tim) od tri člana.

Radnu grupu Rješenjem imenuje općinski načelnik na planski period određen Planom u roku od 30 dana od usvajanja Plana. Prvi osnivački sastanak Radne grupe se planira u roku 15 dana od imenovanja.

Imenovana lica mogu operativno delegirati odgovorna lica za učešće u radu Radne grupe, pri čemu se ne isključuje potreba za njihovom nazočnošću i učešćem u procesu praćenja i ocjene postignutih ciljeva.

Zadaca Radne grupe je da:

- prikuplja podatke, obrađuje ih i analizira indikatore stanja okoliša,
- analizira, ocjenjuje i sumira rezultate završenih aktivnosti u tekućoj godini,
- planira aktivnosti i sredstva za narednu godinu,
- utvrđuje način pristupanja vanjskim izvorima financiranja za one projekte za koje je to predviđeno.

U planskom periodu, Radna grupa će se sastajati najmanje dva puta godišnje i to:

- Prvi radni sastanak u mjesecu martu radi evaluacije aktivnosti u tekućoj godini. Nakon prvog radnog sastanka, Radna grupa priprema Prvo izvješće o stupnju implementacije Plana koji se podnosi Općinskom vijeću na prvoj narednoj sjednici. Općinsko vijeće usvaja ili odbija izvještaj i predlaže korektivne akcije u cilju postizanja učinkovitosti i djelotvornosti na implementaciji Plana.
- Drugi radni sastanak u mjesecu septembru radi ažuriranja Akcionog plana i planiranja redoslijeda implementacije aktivnosti, sredstava potrebnih za njihovu realizaciju u općinskom budžetu za narednu godinu i načina pristupanja vanjskim izvorima financiranja za one projekte za koje je to predviđeno. Nakon drugog radnog sastanka, Radna grupa priprema Konačni izvještaj o implementaciji Plana za tekuću godinu te na osnovu njega i Revidirani akcioni plan za narednu godinu sa prijedlogom budžeta. Svi dokumenti se podnose Općinskom vijeću na prvoj narednoj sjednici koje usvaja ili odbija izvještaj i odobrava planiranje sredstava u budžetu za narednu godinu.

Ocjena uspješnosti projekata se vrši u skladu sa indikatorima postavljenim u Akcionom planu. Ocjena uspješnosti Plana se vrši u skladu sa općim indikatorima stanja okoliša.

Prema Planu upravljanja otpadom Općine Kiseljak praćenje ostvarivanja navedenih ciljeva bit će osigurano:

- praćenjem stupnja sanacije lokalnog odlagališta "Berberuša",
- praćenjem broja područja i mjesnih zajednica sa kojih se organizirano prikuplja otpad,
- praćenjem stupnja finalizacije kriterija i cijena za prikupljanje i zbrinjavanje otpada,
- praćenjem broja novosklopljenih ugovora o odvozu otpada,
- praćenjem smanjenja broja divljih deponija.

Indikatori za praćenje i evaluaciju:

- Količina prikupljenog otpada t/god,
- Broj domaćinstava uključenih u servis,
- Broj stanovnika uključenih u servis,
- Broj privrednih subjekata uključenih u servis,
- Broj javnih subjekata uključenih u servis,
- Stepennaplate (broj domaćinstava ili % koji plaća uslugu od ukupnog broja kojem je pružena usluga),
- Količina izdvojenog papira t/god,
- Količina izdvojene plastike t/god,
- Prihod od prodate sekundarne sirovine- papira KM/god,
- Prihod od prodate sekundarne sirovine- plastike KM/god,
- Rashodi za prikupljanje sekundarne sirovine- papira KM/god,
- Broj akcija na podizanju javne svijesti,
- Broj uključenih učesnika u programe podizanje svijesti,
- Količina otpada smanjenja kroz programe podizanja svijesti,
- Broj prijava inspekcije,
- Broj saniranih divljih deponija,
- Broj riješenih tužbi u odnosi na odnesene.